

ΦΑΚΕΛΟΣ ΕΜΒΟΛΙΑ

Πενήντα χρόνια προόδου
και μια νέα εποχή κινδύνων

Μια προσωπική εξομολόγηση του Σπύτη Τσιόζρα για τη δύναμη των εμβολίων και την απειλή του infodemic. Τρεις καθηγητές του Πανεπιστημίου Αθηνών αναλύουν και εξηγούν

Σ. 7-9

ΣΥΝΕΤΕΥΞΗ

«Η ελληνορθοδοξία
δεν παύει ποτέ να αγαπά»

Ο Αρχιεπίσκοπος Σνάκ κ. Σαμεών στην πρώτη συνέντευξη μετά την ενθρόνισή του. Τι λέει για τις σχέσεις με την ελληνική πολιτεία, τις επαφές με την Αίγυπτο, το παρελθόν και το μέλλον της Μονής.

Σ. 15

Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ, ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Κιριακή 1 Φεβρουαρίου 2026

ΤΟ ΒΗΜΑ

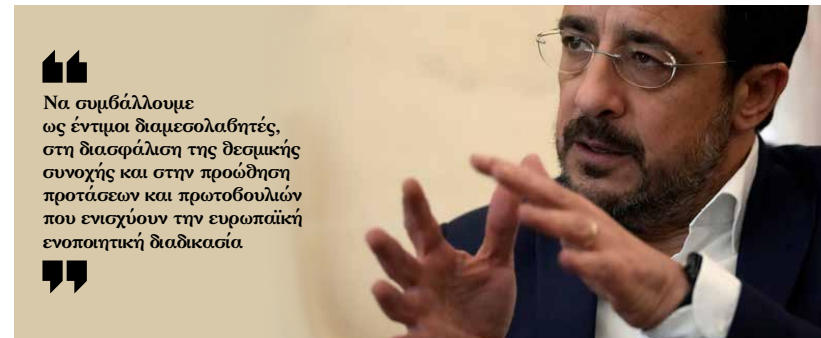
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικών και Καποδιστριακών
Πανεπιστημίων Αθηνών
ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837

www.uoa.gr

ΣΥΝΕΤΕΥΞΗ Νίκος Χριστοδουλίδης «Οι διεθνείς εξελίξεις ευκαιρία για την ΕΕ να αναδειχθεί ισχυρή και στρατηγικά αυτόνομη»

• «Ο μεγαλύτερος κίνδυνος είναι η έλλειψη στοιχειώδους συνεννόησης και της ανυπαρξίας διάδσης ειλικρινούς συνεργασίας για την αντιμετώπιση πολλών κοινών προκλήσεων που έχουμε ενώπιόν μας» • «Είμαστε συγκρατημένα αισιόδοξοι για την επίλυση του Κυπριακού»

Η Κύπρος ως πολύτιμος κόμβος στην Ανατολική Μεσόγειο, το ευρύτερο μεσανατολικό πλαίσιο ασφαλείας, οι κινήσεις της Τουρκίας και το ορόσημο της Προεδρίας στο Συμβούλιο της ΕΕ

Να συμβάλλουμε ως έντιμοι διαμεσολαθητές, στη διασφάλιση της δεσμικής συνοχής και στην προώθηση προτάσεων και πρωτοβουλιών που ενισχύουν την ευρωπαϊκή ενοποιητική διαδικασία

Τι λέει ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης σε μια εκ βαθέων συζήτηση με τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών, Καθηγητή της Ιστορικής Σχολής Γεράσιμο Σιάσο - Έρχεται στην Ελλάδα τον Φεβρουάριο για μια ιστορική εκδήλωση με την παρουσία του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας Κωνσταντίνου Τασούλα για την παρουσίαση του Παραρτήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών στην Κύπρο.

Σ. 2, 10-11

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΔΙΠΛΟΜΑΤΙΑ

Η Μεσόγειος
και το σχήμα
Ελλάς-Κύπρος-
Ισραήλ-ΗΠΑ

Ο στρατηγικός στόχος της ενεργειακής μετάβασης, η δύσκολη εξίσωση της κλιματικής ουδετερότητας, το κεντρικό ευρωπαϊκό «μείγμα» και τα ζητήματα ανεπάρκειας των κρισταμένων δικτύων

Σ. 3-5

ΚΛΙΜΑ

Ακραία φαινόμενα,
κακοκαιρία, πλημμύρες
και στο βάθος...
λειψυδρία

Πώς εξηγείται η υπερβολική θροχή να μην καλύπτει τις ελλείψεις νερού. Οι επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης, τα απαραίτητα μέτρα, οι παγετώνες και η περίπτωση της Προσανδίας

Σ. 16-17

ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Ένα ταξίδι
στην ιστορία
του εγκλήματος
στην Ελλάδα

Το μοναδικό πενταετησιακό μουσείο στην Ελλάδα με σεναρίο της Δικαστικής Επιτροπής και την Εργοληματολογία. Οι ταρμαμένες κεφαλές λησπάρχων των αρχών του 20ού αιώνα.

Σ. 23

Κυριακή 1 Φεβρουαρίου 2026
Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών

Το Παράρτημα του Πανεπιστημίου Αθηνών στην Κύπρο λειτουργεί ήδη από το φθινόπωρο με τους πρώτους φοιτητές και φοιτητρίδες στη Μεγλόνησο. Για την επίσημη παρουσίαση στην Ελλάδα θα συναντηθούν στο κεντρικό κτίριό του στο Προπύλαια οι αρχηγοί δυο κρατών την Τρίτη 17 Φεβρουαρίου 2026: ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας Κ. Τασούλας, ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Ν. Χριστοδουλίδης, ο Πρωθυπουργός Κ. Μητσοτάκης, ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ.Ιερώνυμος ο Β΄ και ο Αρχιεπίσκοπος Νέας Ιουστινιανής και πάσης Κύπρου κ.κ. Γεώργιος.

editorial

Το Πανεπιστήμιο Αθηνών πρωταγωνιστής στις προκλήσεις του 2026

Η έναρξη του 2026 σηματοδοτεί μια ακόμη ευκαιρία προγραμματισμού και συλλογικής προσπάθειας για την ενίσχυση της αποστολής του Πανεπιστημίου: την παραγωγή και διάδοση της γνώσης, την καλύτερη της επιστημονικής σκέψης και τη συμβολή στην πρόοδο της κοινωνίας. Το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, με ιστορία σχεδόν δύο αιώνων, παραμένει σταθερό πυλώνας ακαδημαϊκής αριστείας, δημοκρατικών αξιών και κοινωνικής ευθύνης. Παράλληλα με το νεότερο ελληνικό κράτος και ήταν πάντα παρόν σε όλες τις σημαντικές στιγμές του Έθνους. Από το 1837 μέχρι σήμερα, με σταθερό προσανατολισμό στο αύριο, το Πανεπιστήμιο Αθηνών συνεχίζει την ανοδική του πορεία και σήμερα πλέον συγκολληθείται μεταξύ των 200 κορυφαίων Πανεπιστημίων του κόσμου. Σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον, όπου οι προκλήσεις στην επιστήμη, τη τεχνολογία, το περιβάλλον και τον πολιτισμό είναι σύνθετες και αλληλένδετες, το Πανεπιστήμιο Αθηνών διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο.

Το 2026 βρίσκεται το Πανεπιστήμιο Αθηνών στη διεθνή πρωτοπορία προβάλλοντας την ισχυρή θέληση των μελών του για πρόοδο, ανάπτυξη και αριστεία. Νέες προοπτικές ανοίγονται με πολλές διεθνείς συνεργασίες και κοινά προγράμματα που συνδέουν το Ίδρυμα με τα πλέον φημισμένα Πανεπιστήμια παγκοσμίως (Harvard, Yale, Sorbonne, Columbia κ.ά.). Η επένδυση στην όριστη εκπαιδευτική διαδικασία, την καινοτομία έρευνας και τη διαρκή εξασφάλιση εννοείται ακόμη περισσότερο τη διεθνή παρουσία και επιρροή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η αναζήτηση αυτή αποτελεί καρπό της συνεργασίας, του ήθους και της αφοσίωσης όλων των μελών της μεγάλης πανεπιστημιακής οικογένειας που αριθμεί 100.000 μέλη (φοιτητές/τριες, εποπτημονικά και διοικητικά προσωπικά). Η προηγούμενη χρονιά σηματοδοτώντας ένα ακόμη ιστορικό βήμα για το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: την έναρξη λειτουργίας του Παραρτήματος στην Κύπρο, επεκτείνοντας έτσι την ακτινοβολία του Πανεπιστημίου πέρα από τα ελληνικά σύνορα, ενισχύοντας τους δεσμούς μας με την κυπριακή ακαδημαϊκή κοινότητα και δημιουργώντας νέες ευκαιρίες για εκπαίδευση, έρευνα και διεθνείς συνεργασίες.

Στο κατώφλι του 2026, το Πανεπιστήμιο Αθηνών εξακολουθεί να αποτελεί το πρώτο και μεγαλύτερο ακαδημαϊκό ίδρυμα της Νοτιοανατολικής Ευρώπης με διεθνώς αναγνωρισμένο κύρος και επιρροή. Η ενίσχυση της ποιότητας των σπουδών, η στήριξη της έρευνας και της νέας γενιάς επιστημόνων, η βελτιστοποίηση των υποδομών και η προώθηση της εξοστρέφειας, συνεχίζουν να αποτελούν προτεραιότητές μας για το νέο έτος.

Με εργατικότητα και δυναμισμό, όλα τα μέλη του Πανεπιστημίου, θα συνεχίσουμε να πετυχαίνουμε τους στόχους μας και να γιορτάζουμε την ιστορία και την αποστολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Είσοχοι το 2026 να είναι μια χρονιά Δημιουργίας, Υγείας, Προόδου και Αλληλεγγύης.

Του Γεωργίου Ζήσου, Καθηγητή της Ιατρικής Σχολής

Πρόεδρος του Πανεπιστημίου Αθηνών, Καθηγητής της Ιατρικής Σχολής

Ενέργεια πάντων μήτηρ εστί

Ο «πόλεμος πάντων μιν πατήρ εστί, πάντων δε βασιλεύς», όπως εύστοχα είχε παρατηρήσει ήδη από την αρχαιότητα ο Ηρόδοτος. Οι πρόσφατες όμως εξελίξεις μάς κάνουν να αναρωτηστούμε μήπως «η ενέργεια πάντων μήτηρ εστί». Πράγματι, η διασφάλιση της ενεργειακής επάρκειας πυροδοτεί καταστάσεις στο διεθνές γεωπολιτικό σκηνικό, τις οποίες δεν έχουμε καν φανταστεί πριν από κάποιες δεκαετίες, όπως την απειλή στρατιωτικής κατάληψης του εδάφους της Γροιλανδίας από τις ΗΠΑ παρότι Δανία και ΗΠΑ αποτελούν και οι δύο χώρες του ΝΑΤΟ. Δεν είναι προφανές η πρώτη φορά που απειλείται πολεμική σύρραξη για θέματα ενέργειας. Ας θυμηθούμε μόνον τους πολέμους στη Μέση Ανατολή, οι οποίοι σχετίζονται με τα πετρελαιικά αποθέματα. Είναι όμως η πρώτη φορά κατά την οποία ομολογείται ρητώς ότι οι ενεργειακές πύλες αποτελούν την αιτία στρατιωτικής εισβολής και μάλιστα κατά μιας σύμμαχης χώρας.

Για ποιους λόγους όμως η ενέργεια έχει αποκτήσει στις ημέρες μας τόσο μεγάλη σημασία; Η εξήγηση σχετίζεται, όπως συνήθως συμβαίνει, με την οικονομία σε συνδυασμό με τις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις. Οι παραγωγικές μονάδες των εφαρμογών του σύγχρονου ψηφιακού κόσμου χρειάζονται μεγάλες ποσότητες ενέργειας και φυσικών πόρων. Γι' αυτό και η εγκατάσταση των μεγάλων data centers σηματοδοτεί μια πολύ σημαντική επένδυση, ταυτόχρονα όμως γεννά προβληματισμούς όσον αφορά το περιβαλλοντικό αποτύπωμα και τη χρησιμοποίηση πολύτιμων φυσικών πόρων. Περαιτέρω, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια στρόφη προς την πολεμική βιομηχανία, η οποία χρησιμοποιεί σπάνιους και εξαιρετικευμένους ενεργειακούς πόρους. Επιπλέον, και εμπείς οι καταναλωτές χρησιμοποιούμε συνεχώς πλέον και περισσότερες συσκευές που μας έχουν γίνει απαραίτητες (π.χ. υπολογιστές, κινητά τηλέφωνα) και πρέπει να τροφοδοτούνται συνεχώς με ενέργεια. Εξάλλου, όσο περισσότερο βελτιώνεται το βιοτικό επίπεδο των σύγχρονων κοινωνιών τόσο περισσότερο εξαρτόμαστε από την ενέργεια. Πολλά όμως α.χ. που δεν υπήρχαν τις προηγούμενες δεκαετίες θα πρέ-

Του Νίκου Βλαζοπούλου

Καθηγητή Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

πει να συντηρούνται στο ψυγείο, άλλως καταστρέφεται η θεραπευτική τους οδία ή γίνονται ακόμη και επικίνδυνα. Όσο ζουν με αναπνευστικές συσκευές, χρειάζονται ηλεκτρική ενέργεια για τη λειτουργία των συσκευών τους. Τα τελευταία χρόνια ανακαλύψαμε επίσης την αξία της ηλεκταϊστικής για τις καταστάσεις εκείνες όπου καθίσταται οι πιο προτιμώμενη οδύνη η διαζώσις εκπαιδευτική διαδικασία (όπως π.χ. στην εποχή της πανδημίας). Η τηλεεκπαίδευση, ωστόσο, προϋποθέτει ηλεκτρονικούς υπολογιστές και αυτοί με τη σειρά τους συνδέονται στη καταναλωση σημαντικών ποσοτήτων ενέργειας.

Όλα τα ανωτέρω συνθέτουν ένα «εκρηκτικό» σκηνικό, το οποίο οδηγεί σε αλυσιδωτές εξελίξεις σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανο-

καίου, έχει καλώς. Εάν όμως γίνεται επί τη βάση της στρατιωτικής, πολιτικής και οικονομικής ισχύος των μεγάλων δυνάμεων, τότε αυτό οδηγεί σε ακόμη μεγαλύτερες ανισότητες και σε ακόμη πιο δυσχερή λύτα προβλήματα, όπως αυτά που βιώνουμε την τελευταία περίοδο.

Για όλους αυτούς τους λόγους, η σημασία της ενέργειας αυξάνεται διαρκώς. Η εξέλιξη αυτή αποτυπώνεται σε πολλαπλά επίπεδα που συχνά τα προσπερνάμε. Αν όμως τα συνθέσουμε και τα δούμε στην ολότητά τους, γρήγορα αντιλαμβανόμαστε ότι η ενέργεια αποτελεί ίσως την κεντρική έννοια του σύγχρονου κόσμου. Οι πόλεμοι με ρητό ή ανομολόγητο στόχο την εκμετάλλευση των ενεργειακών πόρων αυξάνονται. Οι διεθνείς σχέσεις και συνεργασίες εξαρτώνται πλέον κυρίως από τα συμφέροντα των κρατών στο ενεργειακό πεδίο, ενώ ο παράγοντας αυτός καθρίζει προσεχόντως τις πολιτικές και στρατιωτικές διεθνείς συμμαχίες. Περαιτέρω, ενώ μέχρι πριν από ορισμένες δεκαετίες στις περισσότερες χώρες δεν υπήρχε και υποέργο Ενέργειας ή το υπουργείο αυτό δεν θεωρούνταν από τα πιο σημαντικά, σήμερα πλέον το αρμόδιο για θέματα ενέργειας υπουργός θεωρείται από τους κορυφαίους. Ο ειδικότερος κλάδος των αναπνευστικών μηχανών ενέργειας θεωρείται ένα από τους πιο κερδοφόρους και δυναμικούς κλάδους της οικονομίας, στα δε πανοσιτήματα τα μαθήματα και οι υποτροφίες για θέματα ενέργειας πολλαπλασιάζονται ραγδαία, παραμερίζοντας κλασικά γνωστικά αντικείμενα.

Τελικά, η ενέργεια πράγματι έχει αλλάξει τον σύγχρονο κόσμο. Το ζητούμενο είναι εάν η αλλαγή αυτή θα συμπαράσει και τις κατακτήσεις του διεθνούς δικαίου και το όραμα της Ενωμένης Ευρώπης...

Οι διεθνείς σχέσεις και συνεργασίες εξαρτώνται πλέον κυρίως από τα συμφέροντα των κρατών στο ενεργειακό πεδίο, ενώ ο παράγοντας αυτός καθρίζει προσεχόντως τις πολιτικές και στρατιωτικές διεθνείς συμμαχίες

Εφημερίδα του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

ΕΚΔΟΤΗΣ

Γεώργιος Ζήσος

Πρόεδρος, Καθηγητής Καρδιολογίας

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Γιόργος Ανδρουτσόπουλος

Αναπληρωτής Καθηγητής Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

Ασημίνα Αντωνιάδου

Καθηγήτρια Τμήματος Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος

Ελένη Βασιλοπούλου

Εκτελεστική Διευθύντρια του Πανεπιστημίου Αθηνών

Δημήτρης Κουτασομάλης

Μέλος Ε.Δ.Π. Τμήματος Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης

Ευθυμία Μπόδρα

Καθηγήτρια Ιατρικής Σχολής

Ιωάννης Παναγιωτόπουλος

Καθηγητής Τμήματος Θεολογίας

Λαμπρινή Παπαδοπούλου

Επίκουρη Καθηγήτρια Τμήματος Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης

Σοφία Παπαϊωάννου

Αντιπρόεδρος Ακαδημαϊκών, Διεθνών Σχέσεων και Εξωτερικών, Καθηγήτρια Τμήματος Φιλολογίας

Μαρίνα Ράγου

Επίκουρη Καθηγήτρια Τμήματος Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης

Έλενα Φλόκα

Καθηγήτρια Τμήματος Φυσικής

Ελένη Ψωμά

Καθηγήτρια Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Αμόντα Ψωφρή

Καθηγήτρια Ιατρικής Σχολής

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Μόρφυ Παπαμαθθαίου

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Γιάννης Κούρτης

Ε Ο Ευρωπαϊκός Κλιματικός Νόμος δεν προβλέπει ρητά ή άρρηκτα απαγόρευση των ορυκτών καυσίμων, καθότι τούτο δεν θα ήταν επί της παρούσης ούτε τεχνικά, αλλά ούτε και γεωπολιτικά εφικτό

Γνώμη

Η ενέργεια ως παράγοντας γεωπολιτικών εξελίξεων

Σήμερα περισσότερο παρά ποτέ, η ενέργεια βρίσκεται στο προσκήνιο των διεθνών σχέσεων, έτσι ώστε η λεγόμενη «ενεργειακή ασφάλεια» να συνιστά σημαντική παράμετρο της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, όπως αυτή νοείται στα πλαίσια του Χάρτη των Ην. Εθνών.

Η ασφάλεια, εν γένει, αποτελεί πολυεπίπεδη αξία (value), συναρπάζει προς τη διατήρηση ενός δεδομένου status quo έναντι απειλών κατάλλουτος του. Υπό μια τέτοια οπτική, η ενεργειακή ασφάλεια νοείται ως η συνεχής διαθεσιμότητα της ενέργειας σε διάφορες μορφές, σε λογικές τιμές και σε ποσοτική επάρκεια (Wintzer). Είναι δε προφανές ότι στη σημερινή εποχή της αλληλεξάρτησης κρατών, κοινωνιών και οικονομιών, τυχόν διαταραχές στον ενεργειακό εφοδιασμό μπορεί να έχουν σημαντικότερες επιπτώσεις στις διεθνείς σχέσεις. Οι επιπτώσεις αυτές αφορούν τόσο στις χώρες που εισάγουν ενέργεια (αφού εξαρτώνται από τη διατήρηση των ροών προμήθειας) όσο και σε εκείνες που παράγουν – δεδομένου ότι η εξαγωγή ενέργειας δημιουργεί, για τις χώρες αυτές, σημαντικό πλεόνασμα.

Του **Γιόργου Κουρκόπουλου**

Αναληθητή Κοθηγητή Διεθνούς Δικαίου, Αναληθητή Κοσμητορά Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

Όλες οι πρόσφατες διεθνείς κρίσεις έχουν ισχυρό ενεργειακό στοιχείο, όπως η «αγανάκτηση» Μαξφόρο προ-νοητός στις ΗΠΑ τον έλεγχο των πετρελαιοπηγών ενεργειακά αποδοχίμων της Βενεζουέλας, με προφανείς συνέπειες στη δυνατότητα σταθεροποίησης των διεθνών τιμών του πετρελαίου (στα επιβλαβή από τους Αμερικανούς επίπεδα), αλλά και τον έλεγχο των ενεργειακών ροών προς την Κίνα, σημαντική πελάτη της Βενεζουέλας. Αντίστοιχες σημασίας μπορούν να αποδειχθούν και οι εξελίξεις στο Ιράν, το οποίο επίσης προμηθεύει με πετρέλαιο την Κίνα. Έτσι, το πετρέλαιο μετατρέπεται – ή ενδέχεται να μετατραπεί – σε ισχυρό μοχλό πίεσης στον ανταγωνισμό ΗΠΑ - Κίνας, ανταγωνισμού που φαίνεται ότι θα κυριαρχήσει τα προσεχή χρόνια στις διεθνείς σχέσεις.

Από την άλλη μεριά, ο πόλεμος στην Ουκρανία έθεσε το ζήτημα της ενεργειακής ασφάλειας της Ευρώπης. Η ανάγκη απεξαρλώσεως της ΕΕ από τη ρωσικά ορυκτά καύσιμα απέκτισε υπόσταση μέσα από το REPowerEU, ένα σχέδιο/πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αποσκοπεί στην εξοικονόμηση ενέργειας και στη διαφοροποίηση των ενεργειακών εφοδιασμών. Ωστόσο, με το να αυξάνει πλέον τις εισαγωγές αμερικανικού φυσικού αερίου (LNG), η ΕΕ οδεύει προς μια νέα ενεργειακή εξάρτηση, αυτή τη φορά έναντι των ΗΠΑ – ενώ οι διεθνείς εξελίξεις (Ουκρανικό, αμερικανικές βλέψεις για τη Γροιλανδία) σηματοδοτούν μια σταδιακή αλλά δύσκολη ανατρέψιμη απομάκρυνση των Ευρωπαίων από τις ΗΠΑ. Η γεωπολιτική εξέλιξη για τα ευρωπαϊκά πρόγματα γίνεται ακόμα πιο δυσμενής, αν προσεχόντως την αναδιάρθρωση, κάτω από την καθοδήγηση της διοίκησης Τραμπ, τάζει για αναπαράδοση, την επιστροφή των υδρογονανθράκων ως κυρίαρχου ενεργειακού μέσου και τον αναγκαστικό, αβυσσινόμο σκεπτικισμό για την αποτελεσματικότητα των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας. Ήδη δε, πριν λίγες ημέρες, ο γερμανός καγκελάριος Μέρκερ χαρακτήρισε την κατάργηση της πυρηνικής ενέργειας ως «αοράτο στρατηγικό λάθος». Και, όπως φαίνεται, ακόμα είμαστε στην αρχή: Η ενέργεια αναδεικνύεται με βεβαιότητα ως ένα από τα σημαντικότερα πεδία ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών και θα επηρεάσει βαθύτατα την αναδιάρθρωση των διεθνών σχέσεων για το υπόλοιπο του 21ου αιώνα.

Στη σημερινή εποχή της αλληλεξάρτησης κρατών, κοινωνιών και οικονομιών, τυχόν διαταραχές στον ενεργειακό εφοδιασμό μπορεί να έχουν σημαντικότερες επιπτώσεις στις διεθνείς σχέσεις

Το σύνθετο διακύβευμα της ενεργειακής μετάβασης στην Ευρώπη

Η δύσκολη εξίσωση που περιλαμβάνει κλιματική ουδετερότητα, ενεργειακή αυτονομία και βιωσιμότητα του κόστους για τον τελικό καταναλωτή

Του **Αντώνη Μεταξά**
Κοθηγητή στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και Προέδρου του Ελληνικού Νοσητικού Ενεργειακής Ρύθμισης

Ο στρατηγικός στόχος της ενεργειακής μετάβασης (ο γνωστός, διεθνώς ευρέως χρησιμοποιούμενος όρος «energy transition») συνίστα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, στην παρούσα σύνθετη ιστορική και γεωπολιτική συγκυρία, ένα διακύβευμα, η υλοποίηση του οποίου διαπλέκεται με ούνοτες νομικές, διεθνολογικές και οικονομικές παραμέτρους. Πλειόνοτες θεμελιές και αναγκαίες στοχεύσεις, όπως

η επιταγή – κατά κυριολεξία βιωσιμής ανάγκης – για κλιματική ουδετερότητα, η ενεργειακή αυτονομία και ασφάλεια με παράλληλη βιωσιμότητα του κόστους για τον τελικό καταναλωτή, οφείλουν να υπαχθούν σε έναν συνθετικό αγκυρασμού. Τούτο συνιστά μια οίγμωρα όχι ευχερούς επίλυσης οίγμωρα. Λόγω κλάσης, η επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας με αυξημένη διεύθυνση των στοχαστικών (σε

αντίθεση με την εκ συμβατικών πηγών – δηλαδή ορυκτών καυσίμων – σταθερή παραγωγή ενέργειας) Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στο ευρωπαϊκό ενεργειακό μίγμα για την πλήρη απαναράκοπιση του τελευταίου, φέρνει στην επιφάνεια δυσμελήτα ζήτηματα ανεπαρκείας και αστάθειας των υφιστάμενων ηλεκτρικών δικτύων. Το πρόβλημα της αστάθειας οφείλει να αντιμετωπισθεί μέσω της τακτικής ανάπτυξης τεχνολογιών αποθήκευσης ενέργειας, για την υλοποίηση των οποίων υφίσταται και πάλι εντονές εξάρτησης της Ευρώπης από τρίτες χώρες. Όλα τούτα δεν είναι συντετα

Το πρόβλημα της αστάθειας οφείλει να αντιμετωπισθεί μέσω της τακτικής ανάπτυξης τεχνολογιών αποθήκευσης ενέργειας, για την υλοποίηση των οποίων υφίσταται και πάλι εντονές εξάρτησης της Ευρώπης από τρίτες χώρες

απλώς δυσχερές ταυτόχρονης επίτευξη αλλά και αν μέρη συστηματικές φαινόμενα αναγκαστικά μεταξύ τους. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της χώρας μας, ως αναδεικνύεται και από την πρόσφατη ενεργειακή επικαιρότητα. Η ανάδειξη της Ελλάδας σε κόμβο εξαγωγής υδρογονομένου φυσικού αερίου (LNG), με βασική πηγή τις Ηνωμένες Πολιτείες και με προορισμό τις αγορές της Νοτιοανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης μέσω υφιστάμενων και νέων αγωγών, συγκροτεί ένα φαινόμενο παράδοξο. Από τη μια πλευρά, η Ελλάδα και η Ευρωπαϊκή Ένωση δεσμεύονται νομικά από την Ευρωπαϊκή Πρόσκληση Συμφωνία και τον Ευρωπαϊκό Συμφωνία Νόμο για επιτόχους κλιματικό ουδετερότητα έως το 2050. Από την άλλη, επενδύονται σημαντική πόροι σε υποδομές που εξυπηρετούν ένα ορυκτό καύσιμο, το φυσικό αέριο. Το ερώτημα είναι αν οι δύο αυτές κατευθύνσεις συγκροτούν ή αν μπορούν να συνυπάρχουν στο πλαίσιο μιας στοχευόμενης ευρωπαϊκής νομικής ρυθμίσης και ενεργειακής πολιτικής. Ο ευρωπαϊκός Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119, γνωστός ως Ευρωπαϊκός Κλιματικός Νόμος, θεσπίζει δεσμευτικούς στόχους: μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στο τέλος του 2050 σε 2030 και επίτευξη κλιματικού ουδετερότητας έως το 2050. Ωστόσο, δεν προβλέπει ρητά ή άρρηκτα απαγόρευση των ορυκτών καυσίμων, καθότι τούτο δεν θα ήταν επί της παρούσης ούτε τεχνικά, αλλά ούτε και εφικτό. Από την άλλη πλευρά, είναι σημαντικό

να υπογραμμισθεί ότι η επαχθής εξάρτηση από τη Ρωσία και το φυσικό της αέριο δεν θα πρέπει να αντικατασταθεί με μια άλλη επίσης επαχθή, ήτοι την εξάρτηση από φυσικό αέριο προερχόμενο από τις ΗΠΑ ή άλλες τρίτες χώρες διεθνολογικά αστάθεις και – ως το διατυπώσαμε πλις – μη προβλέψιμες.

Ενώ συντετα ο στρατηγικός στόχος είναι η πλήρης απαναράκοπιση, η ρεαλιστική πραγματικότητα της ενεργειακής αναδιάρθρωσης παραπέμπει σε μια σύνθετη διαδικασία, όχι σε έναν άμεσο διακοπή μη συναρτώμενο ή επηρεαζόμενο από δυναμικές τεχνολογικές αλλά και γεωπολιτικές ανακατατάξεις και ισορροπίες. Ως προέλεσθη, το πρόβλημα σύνθετο διακύβευμα έγκειται στην επιτυχή διαχείριση της λεπτής ισορροπίας ανάμεσα στη διεθνολογική αυτονομία, την ασφάλεια εφοδιασμού, την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και την οικονομική προσιτότητα για τον καταναλωτή. Η αναβάθμιση της ασφάλειας εφοδιασμού, ιδίως μετά την ενεργειακή κρίση, καθιστά την τακτική ανάπτυξη των ΑΠΕ προέκταση ζήτησμενο κυριαρχίας και ευρωπαϊκής αλληλεγγύης. Προς αυτή την κατεύθυνση, η κανονιστική κινητικότητα σε ενωσιακό επίπεδο οφείλει να κατατείνει στην επίτευξη των αδειοδοτήσεων και την άρση των υπερβολικών γραφειοκρατικών κωλυμάτων στον τομέα των ΑΠΕ και τις αποθήκευσης, με την ουσιαστική πρόκληση να μεταπολιτευτεί από τη θέσπιση υπερηλιθώδους στόχων στη ρεαλιστική ούνοθεση, η οποία εντοφίως δεν θα απορροσώτολιζε από τον στόχο βιωσιμότητας της αναρρωτότητας: την αποτελεσματική αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης εις πέρας των φωνών του υστερόβουλου αναορθολογισμού. Η Ευρώπη, και εδώ, έχει την ευθύνη του ορθολογισμού αλλά και τις επιβιώσεις στις δύσκολες συνθήκες του αδιόριστου «Πολιτικού» που απαιτεί προνοητικότητα, ελαστικότητα αφέλειας και πολιτική ηγεσία: ένα συνολικά δύσκολο ζήτημα.

Γνώμη

Το νέο ενεργειακό τοπίο και οι γεωπολιτικές ισορροπίες

Του **Γιόργου Λάτση**

Κοθηγητή Χρηματοοικονομικής και Προέδρου στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών

Το νέο παγκόσμιο ενεργειακό τοπίο βρίσκεται σε περιόδο δομικών μετασχηματισμών, καθώς η μακροπρόθεσμη ενεργειακή ασφάλεια έχει αναδειχθεί σε μέγιστο στρατηγικό στόχο. Οι εξελίξεις των τελευταίων ετών, και ιδίως ο πόλεμος στην Ουκρανία, ανέδειξαν με τον πλέον εμφαντικό τρόπο τις αδυναμίες του ευρωπαϊκού ενεργειακού μοντέλου, το οποίο επί δεκαετίες βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό στις εισαγωγές φθηνού φυσικού αερίου από τη Ρωσία, καθιστώντας επιτακτική την ανάγκη για διαφοροποίηση τόσο των πηγών ενέργειας όσο και των οδών μεταφοράς τους. Οι Ηνωμένες Πολιτείες, αξιοποιώντας τη ραγδαία ανάπτυξη της παραγωγής οπιστοληθικού φυσικού αερίου, έχουν εξελιχθεί σε έναν από τους μεγαλύτερους εξαγωγείς υδρογονομένου φυσικού αερίου (LNG) παγκοσμίως. Το αμερικανικό LNG προσφέρει ευελιξία, καθώς μπορεί να κατευθυνθεί σε διαφορετικές αγορές ανάλογα με τη ζήτηση, ενώ λειτουργεί και ως εργαλείο γεωπολιτικής επίδρασης, ενισχύοντας τη θέση των ΗΠΑ στο διεθνές ενεργειακό σύστημα. Σε αυτό το πλαίσιο, οι ενεργειακές συμφωνίες για την προμήθεια υδρογονομένου φυσικού αερίου (LNG) από τις ΗΠΑ αποκτούν στρατηγική σημασία, και η Ελλάδα μπορεί να αναδειχθεί σε κεντρικό πυλώνα της νέας ενεργειακής ανακατασκευής της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Η αναβάθμιση και επέκταση των υποδομών LNG με χαρακτηριστικό παράδειγμα τον τερματικό σταθμό της Ρεβιθόλας και το πλωτό FSRU στην Αλεξανδρούπολη, ενισχύουν τη δυνατότητα της χώρας να υποδεχτεί μεγάλες ποσότητες υδρογονομένου φυσικού αερίου από τις ΗΠΑ και άλλους προμηθευτές. Παράλληλα, η ανάπτυξη διαουδετηρών αγωγών, όπως ο TAP και ο ICB (Ελλάδα - Βουλγαρία), επιτρέπει τη διακίνηση φυσικού αερίου προς τις γειτονικές χώρες, μετατρέποντας την Ελλάδα σε περικομμένο ενεργειακό κόμβο.

Για τη διασφάλιση της ομολας λειτουργίας της αγοράς φυσικού αερίου και της επαρκούς ρευστότητας, καθίσταται αναγκαίο ο σχεδιασμός ενός οργανωμένου κόμβου, ο οποίος θα λειτουργεί ως κεντρικό σημείο διακίνησης τιμών, ενισχύοντας τις εμπορικές συναλλαγές και διασφαλίζοντας τη διαθεσιμότητα επαρκών ποσοτήτων φυσικού αερίου. Πρόκειται για μια σύγχρονη πλατφόρμα συναλλαγών φυσικών παρόδους και προδικασμένων χρηματοοικονομικών συναλλαγών, η οποία, σε αντίθεση με μεμονωμένα σημεία εμπορίας, θα προσφέρει ένα ενιαίο και πιο εξοδικωμένο φάσμα υπηρεσιών, διευκολύνοντας την εμπορική δραστηριότητα και ενισχύοντας τη ρευστότητα της αγοράς, με πρόβλεψη σε βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες προμήθειες. Παράλληλα, ο κόμβος θα μπορεί να παρέχει συμπληρωματικές υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας, όπως υπηρεσίες εξασφάλισης, διακρίσεις κινδύνου τιμών, απελευθέρωση και ευελιξίες εφοδιασμού, καθώς και διαφανείς και αξιόπιστους μηχανισμούς πληροφορήσιμης της αγοράς. Η ανάπτυξη ενός τέτοιου κόμβου θα ενισχύσει τη γεωπολιτική θέση της χώρας στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, προσεχόντως διεθνείς προμηθευτές και επενδυτές.

← Η ομάδα της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ στον διεθνή διαγωνισμό εικονικής διαπραγματεύσεων Foreign Direct Investment International Arbitration Moot 2025 κέρδισε τη δεύτερη θέση στον κόσμο μεταξύ 155 συμμετεχόντων πανεπιστημίων

Νέες διακρίσεις για τις ομάδες της Νομικής

Δεύτερη θέση παγκοσμίως στον διαγωνισμό εικονικής διαπραγματεύσεων Foreign Direct Investment International Arbitration Moot 2025 και τελική τετράδα στον Πανευρωπαϊκό Διαγωνισμό Εικονικής Δίκης Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου και Προσφυγικού Δικαίου

Του Δημήτρη Κουτσουμπλά,

Μέλους Ε.Δ.Π. Τμήματος Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης

την καθοδήγηση της δικηγόρου **Μαρίας Πάκου** και τις ασοκόμενες δικηγόρου **Βασιλίας Σταματοπούλου**. Κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού δε, οι φοιτήτριες κλήθηκαν να αναλύσουν και να υποστηρίξουν σύνθετα νομικά ζητήματα που αφορούσαν τη διεθνή επενδυτική προστασία, τη δικαιοδοσία διεθνών διαιτητικών οργάνων, τις υποχρεώσεις κρατών έναντι αλλοδαπών επενδυτών, καθώς και τις νομικές συνέπειες γεωπολιτικών μεταβολών και κρατικών αποσύσεων.

Η ομάδα του ΕΚΠΑ κατέλαβε την πρώτη θέση στις προκριματικές αναμετρήσεις, ενώ σημείωσε εξαιρετικές επιδόσεις και στα γραπτά δικόγραφα, κατακτώντας την 6η θέση για τον Ενωμένο και την 4η θέση για τον Ενωμένο, Παράλληλα, ατομικές διακρίσεις απέσπασαν οι φοιτήτριες Ελβίρα Λογοθετίδη, η οποία κατέκτησε 2η καλύτερη γραφή, και Μαρία-Ανα Γεωργίου, η οποία κατέκτησε 3η, λαμβάνοντας αμφότερες τιμητική διάκριση Honourable Mention for Best Advocate.

Η Νομική Σχολή σημείωσε, επίσης, μια ακόμα σημαντική διεθνή επιτυχία, καθώς η ομάδα που την εκπροσωπούσε εθάρησε την πρόκριση της στο ημετέλικό του Πανευρωπαϊκού Διαγωνισμού Εικονικής Δίκης Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου και Προσφυγικού Δικαίου, καταλαμβάνοντας μια θέση ανάμεσα στις τέσσερις κορυφαίες ομάδες της διοργάνωσης.

Τη Νομική Σχολή ΕΚΠΑ εκπροσώπησαν οι φοιτήτριες **Σμαρώ Βλαχάκου** και οι φοιτήτριες **Λυδία Ρακοπούλου** και **Βασιλική Ροκά**, οι οποίοι διακρίθηκαν για το υψηλό επίπεδο νομικής ανάλυσης, επιχειρηματολογίας και αγωγικής γραπτά δικόγραφα, κατακτώντας την 6η θέση για τον Ενωμένο και την 4η θέση για τον Ενωμένο, Παράλληλα, ατομικές διακρίσεις απέσπασαν οι φοιτήτριες Ελβίρα Λογοθετίδη, η οποία κατέκτησε 2η καλύτερη γραφή, και Μαρία-Ανα Γεωργίου, η οποία κατέκτησε 3η, λαμβάνοντας αμφότερες τιμητική διάκριση Honourable Mention for Best Advocate.

Η ομάδα της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ στον διεθνή διαγωνισμό εικονικής διαπραγματεύσεων Foreign Direct Investment International Arbitration Moot 2025 κέρδισε τη δεύτερη θέση στον κόσμο μεταξύ 155 συμμετεχόντων πανεπιστημίων

ματοποιήθηκε υπό την καθοδήγηση του δρος **Σταύρου Ευδόκιμου Παπαδόπουλου**, με τη σημαντική συμβολή της **Μελίνας Αναστασίου**, μέλους της περσινής ομάδας της Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ, η οποία είχε κατακτήσει τη 2η θέση στον ίδιο διαγωνισμό. Καθοριστική υπήρξε επίσης η συνδρομή της **Στέφινιας Αποστόλη** και του **Ελευθέριου Σταύρου**, οι οποίοι συνέβαλαν ουσιαστικά στην ακαδημαϊκή και πρακτική προετοιμασία των φοιτητών. Ο φετινός Πανευρωπαϊκός Διαγωνισμός πραγματοποιήθηκε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Λουμβηνιά και οργάνωθηκε πανεπιστημιακά από ολόκληρη την Ευρώπη. Η σταθερή παρουσία της Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ στις τελικές φάσεις της διοργάνωσης αποδεικνύει τη συστηματική επένδυση της Σχολής στη διεθνή διάσταση των σπουδών, καθώς και την προσηλυτική στην καλλιέργεια υψηλού επιπέδου γνώσεων και δεξιοτήτων στους τομείς του διεθνούς ανθρωπιστικού και προσφυγικού δικαίου.

Η νέες αυτές διακρίσεις έρχονται να προστεθούν σε μια μακρά σειρά επιτυχιών της Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ σε διεθνείς και ευρωπαϊκούς διαγωνισμούς, επιβεβαιώνοντας τον πρωταγωνιστικό ρόλο του Πανεπιστημίου Αθηνών στον ευρωπαϊκό ακαδημαϊκό χώρο και τη δυναμική παρουσία των φοιτητών του σε θεσμικό υψηλό κύρος.

Μια από τις σημαντικότερες διεθνείς διακρίσεις των τελευταίων ετών κατέγραψε η Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ), καθώς η φοιτητική της ομάδα κατέκτησε τη 2η θέση παγκοσμίως στον διεθνή διαγωνισμό εικονικής διαπραγματεύσεων Foreign Direct Investment International Arbitration Moot 2025. Ο συγκεκριμένος διαγωνισμός αποτελεί έναν από τους πλέον απαιτητικούς και αναγνωρισμένους θεσμούς στον τομέα του διεθνούς επενδυτικού δικαίου και της διεθνούς διαίτησης, με συμμετοχή πανεπιστημίων από όλο τον κόσμο.

Η ομάδα της Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ συγκροτήθηκε από τις προπτυχιακές φοιτήτριες **Αννα-Αναστασία Μπούτου**, **Ελβίρα Λογοθετίδη** και **Μαρία-Ανα Γεωργίου**, οι οποίες διακρίθηκαν επίσης στη γραπτή όση και στην προφορική φάση του διαγωνισμού. Οι παγκόσμιοι γύροι του FDI Moot πραγματοποιήθηκαν στα Βοστώνη των Ηνωμένων Πολιτειών, με τη συμμετοχή 155 πανεπιστημίων και 65 ομάδων στη φάση των τελικών γύρων, γεγονός που καθιστά τη διάκριση του ΕΚΠΑ ιδιαίτερα σημαντική σε διεθνές επίπεδο.

Η προετοιμασία της ομάδας πραγματοποιήθηκε υπό την επιμελητική επίβλεψη του Επίκουρου Καθηγητή Διεθνούς Δικαίου της Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ **Αναστάσιου Γουργουρίνη**, με την πολύ-

3ος ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
Βραβεύσεις για ιδέες βγαλμένες από το μέλλον

Ο 3ος Φοιτητικός Διαγωνισμός Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας του Πανεπιστημίου Αθηνών, που διοργανώνεται από τη Μονάδα Μετασφοράς Τεχνολογίας και Καινοτομίας «Αρχιμήδης», είχε στόχο να δώσει στους φοιτητές του Ιδρυσμάτων την ευκαιρία να αναπτύξουν και να παρουσιάσουν πρωτότυπες επιχειρηματικές ιδέες. Η φετινή διοργάνωση στην κατηγορία των Προπτυχιακών Φοιτητών ξεκίνησε με την υποβολή 22 επιχειρηματικών ιδεών και από αυτές επιλέχθηκαν οι 10 κορυφαίες που προκρίθηκαν στους τελικούς γύρους. Στην τελική των Προπτυχιακών, το 1ο βραβείο και το έπαθλο των 3.000 ευρώ απονεμήθηκαν στην ομάδα **FoodLink**, που αποτελέται

από τις φοιτήτριες **Κωνσταντίνα Αβδάλα**, **Ερίνη Φώτη** και **Λίνα Φράγκου** από το Τμήμα Χημείας και τον απόφοιτο **Θεόδωρο Διαμαντόπουλο** από το Τμήμα Πληροφορικής και Επικοινωνιών. Η ιδέα της ομάδας επικεντρώνεται σε μια πλατφόρμα ινκουλumbότητας και επικοινωνίας στον κλάδο των τροφίμων, σχεδιασμένη να ενισχύει τη διαφάνεια και την εμπιστοσύνη μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών. Το 2ο βραβείο και το έπαθλο των 2.000 ευρώ κέρδισε η ιδέα **Off-set**, που παρουσιάσαν οι φοιτητές **Ιάσωνας Κουκουφίλιππος**, **Γιώργος Ζορμπίδης** και **Γιάννης Κότσιος** από τα Τμήματα Οικονομικών Επιστημών, Τεχνολογών Πληροφορικής και Επικοινωνιών και Διο-

κούς Επιχειρήσεων. Η πρότασή τους αφορά την αυτοματοποίηση της διαδικασίας υποβολής δηλώσεων βραχυπρόθεσμων μισθώσεων στην ΑΑΔΕ. Το 3ο βραβείο, αξίας 1.000 ευρώ, απονεμήθηκε στο **Χρήστο Τολύκο**, μεταπτυχιακό φοιτητή από το Τμήμα Χημείας (Πηχτεοκοινωνικής Τεχνολογίας (Πηχτεο) για το **Ware-Sync**, μια ψηφιακή πλατφόρμα ολοκληρωμένων διακρίσεων προσφορών επίτησης. Στην τελική τους κατηγορίας Μεταπτυχιακών και Διδακτορικών Φοιτητών Διαγωνιστικών ήταν έξι επιχειρηματικές ομάδες που είχαν επιλεγεί μεταξύ των συνολικά 22 υποβληθέντων ιδεών. Στην εκδήλωση των Μεταπτυχιακών και Διδακτο-

κών Φοιτητών, η πρώτη θέση και το χρηματικό έπαθλο των 3.000 ευρώ απονεμήθηκε επίσης στην ομάδα **FoodLink** για την καινοτόμο πρότασή τους στον τομέα της ινκουλumbότητας τροφίμων. Η διάκριση αυτή παρουσιάστηκε ο καθηγητής **Αριστείδης Σάμρας** που υπογράμμιζε ότι «οι φοιτητικές διαγωνισμοί επιβεβαιώνουν τη Πανεπιστημίου αποτελεί ζωτικής σημασίας δραστηριότητα». Κατά τη διάρκεια της τελευταίας, οι καθηγητές **Δημήτριος Καινονόργης**, μέλος του Συμβουλίου Διοίκησης του ΕΚΠΑ, τόνισε τη σημασία της συνεχούς υποστήριξης της φοιτητικής κοινότητας στην ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρηματικών μοντέλων.

Του **Σωτήρη Τσιόδρου**

Καθηγητή Παθολογίας Λοιμώσεων Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Διευθυντή Δ' Παθολογικής Κλινικής Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Αττικής, Προέδρου Επιτροπής Εμπειρογνομιών Δημόσιας Υγείας

γράμματος Εμβολιασμών από τον ΠΟΥ το 1974.

Πενήντα χρόνια πρόοδος και μια νέα εποχή κινδύνων
Στη διάρκεια αυτών των δεκαετιών, τα εμβόλια εκτιμάται ότι έσωσαν περίπου 156 εκατομμύρια ζωές. Εξέλεξαν την ευλογία, οδήγησαν την πολιορκηθείσα στο όριο της εξαφάνισης και μείωσαν θεαματικά νοσηρότητα όπως η ιλαρά, ο τέτανος και ο κοκκύτης. Τα οφέλη για την υγεία, την οικονομία και την κοινωνία είναι και παραμένουν τεράστια.

Όστόσο, τα τελευταία χρόνια, δεκάδες εκατομμύρια παιδιά παγκοσμίως δεν λαμβάνουν τους επα-

ρσιτικούς εμβολιασμούς. Απομένει που θεωρούσαμε ξεκαθαρισμένους εμφανίζονται – όχι μόνο σε χώρες με αδύναμα συστήματα υγείας, αλλά και σε εύπορες προσιπείες αφηρημένες για τον οικιακό εμβολισμό, από αυτοκαταρτιζόμενους ή διαρρηγμένους «δικύλους».

Πιο πρόσφατα, το 2025, μια μονοκόλλητη Ζημώτισσα βίωσε έναν πόνο που καμία οικογένεια δεν πρέπει να ζει. Όπως περιγράφηκε στους *New York Times* τον Οκτώβριο του 2025, έκανε 500 μικρά παιδιά από διεθνήριδα – μια λοίμωξη που ονομάζεται **COVID-19** από τον κίνδυνο θανάτου, ο ΗΠΑ είχαν 450.000 περιπτώσεις ιλαράς. Ο πιο συχνός επιπλοκές της ιλαράς τότε ήταν η πνευμονία, κώωση και εκκτονάδες θανάτου στις ΗΠΑ ανά έτος. Για να αποφευχθεί η μέθοδος της ιλαράς σε μια κοινότητα είναι απαραίτητο να είναι εμβολιασμένο άνω του 95% του πληθυσμού.

Infodemic, misinformation, disinformation και η αντι-επιστημονική κίνηση είναι της αληθινής ενημέρωσης
Η πανδημία επιτάχυνε αυτό που πλέον νομίζουμε επιδημική υπερπληθώρα πληροφοριών (*infodemic*), δηλαδή μια πληθώρα αληθινών, λανθασμένων και ενίοτε οκτώμια ψευδών πληροφοριών, που ταξιδεύουν με ταχύτητα φωτός στα κοινωνικά δίκτυα. Αντι-επιστημονικές ομάδες, πολλές φορές χωρίς πραγματική γνώση ή ειδοσύνη, χρησιμοποιούν φόβο, παραπληρωματικές ιστορίες και συναισθηματικές αργήσεις για να κλονίσουν την εμπιστοσύνη του κόσμου. Διαβίδωστε είτε λανθασμένες, ψευδείς ή παραπληρωματικές πληροφορίες χωρίς πρόθεση (misinformation), είτε οκτώμια (disinformation). Χαρακτη-

Πληθυσμίου ευάλωτου στην ψευδή πληροφορία και την παραπληρωματική Ορισμένες ομάδες είναι ιδιαίτερα

ευάλωτες στην παραπληρωματική νέου γονείς που αναζητούν καθοδήγηση στο διαδικτυακό, άτομα που βασίζονται σχεδόν αποκλειστικά στα κοινωνικά δίκτυα, κοινότητες με ιστορική δυσπιστία προς τους θεσμούς, αλλά και άνθρωποι με περιορισμένη πρόσβαση σε αξιόπιστες πηγές υγείας. Ακόμη και επαγγελματίες υγείας μπορεί, άθελά τους, να συμβάλουν στη σύγχυση ενώ ο ίδιος πρέπει πρώτα να εμβολιάζεται όχι μόνο για την προστασία τους αλλά και για την αποτροπή μετάδοσης μέσα στα ιατρεία και τα νοσοκομεία.

Πώς ξανακτιάζει η εμπιστοσύνη – ένα σκηνικό

Το πρώτο σκηνικό δεν είναι μόνο να έχουμε σωστά εμποτισμένα δεξιά, αλλά και να τα επικουρούμε με τρόπο ανθρώπινο και κατανοητό. Η εμπιστοσύνη κτιάζεται όταν ο εμβολιασμός συνδέεται με όσα είναι πραγματικά σημασία: την προστασία της οικογένειας, την ομαλή λειτουργία, την υγεία και τη συνοχή της κοινωνίας.

Η διατήρηση των επενδύσεων των τελευταίων πέντε δεκαετιών απαιτεί συλλογική προσπάθεια: αργή της επιστημονικής γνώσης, αντίστασης στην ψευδή πληροφορία, ενδυνάμωση των επαγγελματιών υγείας και σταθερή εμπιστοσύνη στο σύστημα υγείας. Το κράτος οφείλει να εξασφαλίσει την πρόσβαση στον εμβολιασμό σε όλες τις ηλικίες, να επενδύσει στη Δημόσια Υγεία και να στηρίξει σταθερά την πρωτοβουλία φοιτητών. Οι επαγγελματίες υγείας κερδίζουν υποστήριξη, εργασία και εκπαιδευτικό ώστε να απαντήσουν με ενουσιότητα και αργή.

Η εξέλιξη του εμβολιασμού το 2025 είναι βαθιά προσωπική αλλά και παγκόσμια. Τα εμβόλια εξακολουθούν να είναι από τα ασφαλέστερα και αποτελεσματικότερα μέσα που διαθέτει η ιατρική. Προστατεύουν ζωές και προλαμβάνουν ανεπίσημες απώλειες. Οφείλουμε ως κοινωνία να τα στηρίξουμε με την επιστημονική κοινότητα στην πρώτη γραμμή αυτής της προσπάθειας. Αν το καταφέρουμε, ιστορίες όπως οι προσωπικές ιστορίες που ανέφερα θα ανήκουν στο παρελθόν. Αν όχι, η ιστορία θα επαναλαμβάνεται – κάθε φορά με μια νέα απόπειρη οσαφή νόσο ή ακόμη τραγικότερα με έναν δυνητικά αποτρέψιμο θάνατο.

Συνεχίζουμε τη μεθοδική προσπάθεια για τη δημιουργία συνθηκών επαναρρύθμισης των διαπραγματεύσεων συνολικής επίλυσης του Κυπριακού. Παρηγορούμε αναμένοντας τη συνέχιση εν αναμονή των αποφάσεων που θα πάρουν τα Ηνωμένα Έθνη

Σε περιόδους κρίσεων, οφείλουμε να γνωρίζουμε ακριβώς ποιο εξωτερικό και να ενισχύουμε τη συνεργασία και την πολυμέρεια

Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας συνομιλεί με τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών για τον ρόλο της Κύπρου στο κέντρο των νέων γεωπολιτικών ισορροπιών της Ανατολικής Μεσογείου αλλά και την Προεδρία του στο Συμβούλιο της ΕΕ

«Σε περίοδο γεωπολιτικής αβεβαιότητας είναι ευκαιρία για την ΕΕ να αναδειχθεί ισχυρή, ασφαλής, στρατηγικά αυτόνομη»

Νίκος Χριστοδουλίδης

Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης συνομιλεί με τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών Γερσώμο Σιάσο

ους, τους Έλληνες Κύπριους που υπηρέτησαν το Πανεπιστήμιο ως ακαδημαϊκοί, ή από οποιαδήποτε άλλη πηγή».

Ποιος είναι ο διέξωτος στην ανησυχία από το Πανεπιστήμιο Αθηνών, του οποίου είστε πρόεδρος;

«Είπα την έκφορητη παρά να είμαι διδακτορικός φοιτητής Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, σε μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα περίοδο, μεταξύ 1998 και 2003, όταν η Κύπρος βίωνε δύο καταλυτικά γεγονότα: Την προσπάθεια για επίλυση του Κυπριακού και την ένταξη στην ΕΕ. Τα γεγονότα αυτά, σε συνδυασμό με τη διδακτορική μου εργασία, που πραγματοποιήθηκε τις εσωτερικές και εξωτερικές παρεμβάσεις στη διαίθεση της εξωτερικής πολιτικής, με βάζει την κυπριακή εμπειρία κατά την περίοδο 1977-1993, καθόσον σε μεγάλο βαθμό τη διατήρησα οπτικά των πραγμάτων. Πέραν των δυνάμεων αναμνηστικών, έχω αντίληψη της ιστορικότητας αλλά και της εμπειρτικότητας του Πανεπιστημίου Αθηνών».

Κύριε Πρόεδρε, εκπαιστώδες Κυπρίων έχουν αποδείξει επί δύο αιώνες στην Αθήνα, στο αρχαιότερο και μεγαλύτερο Πανεπιστήμιο της Ελλάδας. Τώρα, με την Προεδρία του Πανεπιστημίου Αθηνών «ήρθε» στην Κύπρο. Τι αναστοχάζει ως δημιουργία αυτή;

«Η Ίδρυση και λειτουργία του αρχαιότερου Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος της σύγχρονης Ελλάδας, με ακαδημαϊκά αλλά και κοινωνικά παρόμοιο από το 1837, ενός Πανεπιστημίου με στενότερες δεσμούς με την Κύπρο, μας δημιουργεί αναστοχάματα περιφρονίας, καράς και τιμής. Σηματοδοτεί την έναρξη μιας σημαντικής θεσμικής, πολιτικής και αναπτυξιακής εποχής, ενδυναμώνοντας ακόμη περισσότερο τους ακαδημαϊκούς, αδαλικούς δεσμούς Ελλάδας και Κύπρου.

Υπάρχει κάτι που σας ανησυχιάζει;

«Κάτι που με προβληματίζει έντονα, όπως και αρκετούς άλλους ομοϊκέτους μου, γιατί είναι κάτι που το βιώνουμε συλλογικά σε ευρωπαϊκό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο είναι η ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη, πολλές φορές με άναρχο ρυθμό, που δεν επιτρέπει στα κράτη να θέτουν ένα ορθολογικό πλαίσιο λειτουργίας, ή και επιπτώσεις για απορρίπτονται όσον ενδεχόμενα να δρομυ καθορίζονται. Είναι κάτι το οποίο βλέπουμε να γίνεται σε πολλές εκρήξεις της ζωής, όπως στις κεραιολογικές υπηρεσίες, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης καθώς και αλλού. Τα διάφορα νομικά, ρυθμιστικά και εθνοπτικά κενά επιτρέπουν σε επιπτώσεις να τα καταγράφονται σε βάρος ανωπιστοπατών πολιτών. Επίσης, η επίθεση της Τεχνικής Νομομαίας είναι κάτι που θα πρέπει να μας απασχολεί, σε επίπεδο ηγεσίας αλλά και κοινωνίας, όχι για τα θετικά που αποφέρει αλλά για τους κινδύνους που ελλοχεύουν».

Φωτογραφία: Στάθης Ιωνάνης

Συνέντευξη στον **Γερσώμο Σιάσο**

Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών, Καθηγητή Καρδιολογίας

Η Κύπρος αναλαμβάνει την Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2026 σε περίοδο γεωπολιτικής αβεβαιότητας, διατηρώντας δε ως κράτος τα χαρακτηριστικά ενός πολέμου κόμβου στρατηγικής σημασίας στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Το ευρύτερο μεσανατολικό πλαίσιο ασφαλείας μπαίνει έτσι στο επίκεντρο του διεθνούς ενδιαφέροντος, με την Κύπρο να έχει μπροστά της μια περίοδο που θα μπορούσε να αποτελέσει ορόσημο για τη σύγχρονη ιστορία της. Με τα γεγονότα να «ρέουν», ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης συμφωνεί να μιλήσει για τα πολιτικά σχέδιά του, να πείσει «λίγο πίσω» στις αναμνηστικές του και να θυμηθεί στην κορυφή μιας περιόδου των σπουδών του στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (το οποίο άλλωστε ήδη λειτουργεί στο νησί το πρώτο Παράρτημα ελληνικού δημοσίου Πανεπιστημίου), αλλά και να επανέλθει στο... σήμερα, για να σχολιάσει τις ελλείψεις αλλά και τους φόβους του.

Να ξεκινήσουμε τη συζήτηση μας από την επικαιρότητα και τους στόχους της Κυπριακής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ.

«Ζητούμενο για την Κυπριακή Προεδρία είναι να συμβάλουμε με αποτελεσματικό τρόπο, ως έντιμο διαμεσολαβητής, στη διακρίση της θεσμικής συνέχειας και στην προώθηση προτάσεων και πρωτοβουλιών που ενισχύουν ουσιαστικά την ευρωπαϊκή ενωτικότητα διαδικασία. Οι οικοδομήσουμε μαζί, με υψηλό αισθήματα ευθύνης, περνήφους και πίστης στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα, το μέλλον της ΕΕ. Η αρχαία ελληνική φράση "η ισχύς εν τω ενώσει" (in unity there is strength) αποσκοπεί να τη ληίστητα και την ακριβεία της την πεμπτοσύνη της Ένωσης μας».

Η αλήθεια είναι ότι στην περίοδο που διανύουμε χρειάζομαστε την ενότητα περισσότερο από ποτέ...
«Η Κύπρος κατανοεί βαθιά τη σημασία της ενωτικότητας ισχύος της ΕΕ και επιδεικνύει ουσιαστικά στην Ένωση μας, στη μεγάλη προσπάθεια που καταβάλουμε για απελευθέρωση και επανένωση της πατρίδας μας. Κατανοούμε πολύ καλά πως μόνο μέσα από την ενότητα

μπορούμε πραγματικά να είμαστε ισχυροί - ως κράτος, ως πολίτες, ως Ευρωπαίοι. Όλοι αντιλαμβάνονται ότι το σημερινό διεθνές περιβάλλον γεωπολιτικής αβεβαιότητας αποτελεί ευκαιρία για την ΕΕ να αναδειχθεί ακόμα πιο ισχυρή, ακόμα πιο ασφαλή, ακόμα πιο ενωτική και ακόμα πιο στρατηγικά αυτόνομη. Μια Ένωση που προσαρτάται στον πολίτη της, να ανδράει της, τις υποσχέσεις της και τα συμφέροντά της, ενώ την ίδια στιγμή είναι μια Ένωση εξωστρεφής, η οποία σε ένα περιβάλλον αστάθειας παραμένει πιστός μας. Κατανοούμε πολύ καλά πως μόνο μέσα από την ενότητα

οποία η γεωγραφία τοποθετεί στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων, σε μια περιοχή γεμάτη προκλήσεις, θα συνεχιστεί και κατά τη διάρκεια της Προεδρίας της να λειτουργεί ως μια αξιόπιστη γέφυρα μεταξύ της ΕΕ και της ευρύτερης μας περιοχής. Μια γέφυρα διαλόγου, συνεργασίας και αμοιβαίας κατανόησης, πάντα σε μέγιστο των πόρων. Αυτός είναι και ο στόχος της Προεδρίας μας: να είμαστε μια Ένωση που να συνδυάζει τη στρατηγική της αυτονομία με τη διεθνή της εξωστρέφεια. Μια Ένωση που θα μπορεί να υπερσπεράσει τα συμφέροντα και τους πολίτες

↑ **Στόχος της Προεδρίας μας είναι μια Ευρωπαϊκή Ένωση που να συνδυάζει τη στρατηγική της αυτονομία με τη διεθνή της εξωστρέφεια**
του **Πρόεδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκου Χριστοδουλίδη**

της και, παράλληλα, να λειτουργεί ως δύναμη Ειρήνης, Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Μια Ένωση που να στηρίζει με τόλημ την πολυμέρεια αλλά και το Διεθνές Δίκαιο».

Πάντως, η ιστορία, για να έρθουμε στην επιστήμη σας, λέγεται ότι «ήρθε κίνδυνος». Ο κίνδυνος έχει μπει σε περίοδο έντασης και πολιτικής αναστοχασίας. Ποιος είναι ο μεγαλύτερος κίνδυνος σήμερα;

«Κατά τον νόημ μου, ο μεγαλύτερος κίνδυνος είναι η έλλειψη στοιχειώδους συνενόησης και της αναγκαίας διάθεσης ειλικρινούς συνεργασίας για την αντιμετώπιση πολλών κοινών προκλήσεων που έχουμε ενόπλιον μας. Δυστυχώς, σε αρκετές περιπτώσεις, η περκαρδία και η εσωστρέφεια δεν είναι η εξαιρετική αλλά ο κανόνας, γεγονός που υπονομεύει τις δυνατότητες που έχουμε, ως κυβερνήσεις, ως κράτη και ως κοινωνίες, να συνεργαστούμε προς αμοιβαίο όφελος, για τοπικά, περιφερειακά, διεθνή και παγκόσμια ζητήματα που μας αφορούν. Ειδικά σε περιόδους κρίσεων, οφείλουμε να γινώμαστε ακόμα πιο εξωστρεφείς και να ενισχύουμε τη συνεργασία και την πολυμέρεια».

Τι λέτε για την ανησυχία των συμμαχικών για το Κυπριακό; Η ανάδειξη Εργασιών δίνει προοπτική επίλυσης και ποια είναι τα επόμενα βήματα που θεωρείτε ότι πρέπει να γίνουν;

«Είμε, όπως πράττουμε από την πρώτη στιγμή που μας τίμησε ο κυπριακός λαός με την ψήφο του, ενδεχόμενα τη μεθοδική προσπάθεια για τη δημιουργία συνθηκών επανένωσης των διαπραγματευόμενων ανησυχίας επίλυσης του Κυπριακού, από το σημείο στο οποίο διακόπηκε το καλοκαίρι του 2017 στο Κραν Μοντάνα. Συναντήθηκαν τον νέο Τουρκοκύπριο ηγέτη, τον κ. Ερκογιάν, παρουσία της προμαχίας απεσταλμένου του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, κυρίας Μαρία Άγκελα Ολγκίν, με τον οποίο καταλάβαμε σε μια κοινή ανακοίνωση που παραμένει στα ψηφιακά του Συμβουλίου Ασφαλείας σε ό,τι αφορά την επιδιωκόμενη λύση. Αυτή η εξέλιξη είναι σημαντική διότι επαναβεβαιώνει το πλαίσιο λύσης και απαιτά τις

κατά κρισης αξιώσεις της τουρκικής πλευράς περί κυριαρχικής ισότητας, λύσης δύο κρατών κ.λπ. Παρηγορούμε συγκαταβατικά αισιοδοξία για τη συνέχεια εν αναμονή των αποφάσεων που θα πάρουν τα Ηνωμένα Έθνη για τη διαδικασία που θα ακολουθήσει. Σε ό,τι αφορά την προσπάθεια που δημιουργεί η ανάδειξη του κ. Ερκογιάν, όλα θα εξαρτηθούν από τις θέσεις που θα διατυπώσει ο νέος Τουρκοκύπριος ηγέτης στο πλαίσιο της διαδικασίας που βρίσκεται σε εξέλιξη υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών. Εκεί κρινοίται οι πραγματικές προθέσεις ενός εκάστου».

Πώς κρίνετε την κυροροπούμενη προσπάθεια των ΗΠΑ για την Ανατολική Μεσόγεια, σε συνδυασμό με τη πρόταση της Ελλάδας για άρθρουμ νέων κρατών;

«Έχω τονίσει πολλές φορές δημοσίως αλλά και κατ' ιδίαν στους συνομιλητές μου ότι η Κυπριακή Δημοκρατία δεν πολιτεύεται στη λογική του μηδενικού αθροίσματος αλλά χαράζει τη στρατηγική της βάσει της πεποίθησής ότι τα προβλήματα αντιμετωπίζονται μέσα από τη συνεργασία. Έχοντας ακριβώς αυτή τη συλλογική, αντανακλαστική και ουσιαστική, αντίληψη για τη διατήρηση της ειρήνης και της σταθερότητας, η Ελλάδα δεν αμφισβηλεί για τα πολιτικά και διπλωματικά πλεονεκτήματα που διαθέτει η Τουρκία εξαιτίας των γεωγραφικού, πληθυσμιακού και οικονομικού, πλεονεκτημάτων. Την ίδια όμως ώρα, από μόνο του αυτό το εκτόπισμα δεν απαντά στις πολλαπλές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Τουρκία, σε πολιτικό, διπλωματικό και οικονομικό επίπεδο, από τη στιγμή που η ίδια συμπεριφέρεται κατά τρόπο που δεν της επιτρέπει να θεωρείται σταθερός εταίρος και αξιόπιστος συνομιλητής. Είναι κάτι που βλέπουμε τώρα με τον πόλεμο στην Ουκρανία, Η Τουρκία, κράτος-μέλος του ΝΑΤΟ, ανούχη να πλοηγηθεί της Δύσης στη Ρωσία για παραβίαση των διεθνών κυρίων. Όσο και αν ο κ. Ερντογάν πολλές φορές δημιοφύει τεχνικότητας την εικόνα διπλωματικής εμπιστοσύνης, η πραγματικότητα είναι διαφορετική».

Πώς θα επηλοήσεται η αλλαγή με τη συμφωνία ΑΟΖ Κύπρου - Αιθιοπίας;

«Σε διμερές επίπεδο η συμφωνία είναι πράξη στρατηγικής σημασίας, η οποία επισφραγίζεται, με τον πλέον ξεκάθαρο τρόπο, το επίπεδο των σχέσεων των δύο χωρών. Κύ-

προς και Αιθιοπίας έστειλαν ηχηρό πολιτικό μήνυμα στην περιοχή ότι στη βάση του Διεθνούς Δικαίου, της σχετικής σύμφωνης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982 και στο πλαίσιο των σχέσεων καλής γειτονίας, επενδύουν στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης και του αμοιβαίου σεβασμού, προωθώντας τη διμερή και περιφερειακή συνεργασία και σταθερότητα προς όφελος των χωρών μας, προς όφελος των πολιτών μας, αλλά και της ευρύτερης περιοχής».

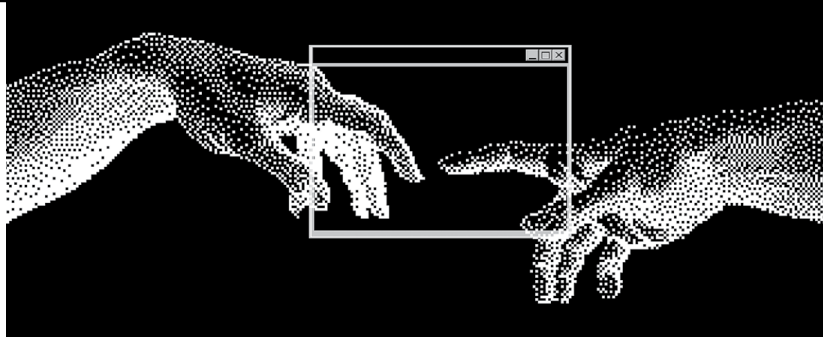
Επί της ουσίας, η Συμφωνία ενισχύει τις προοπτικές συνεργασίας σε πολύ κρίσιμους τομείς, όπως η Ενέργεια και οι Υποδομές. Την ίδια στιγμή, παρέχει την απαραίτητη νομική και οικονομική βεβαιότητα και φυσικά ασφαλεία σε δικτυωμένες επιτηδευτές, ενισχύοντας την ίδια στιγμή την προσπάθεια των χωρών να περατώσουν ανάπτυξη των ενεργειακών μας προγραμμάτων. Ταυτόχρονα, η Συμφωνία ενισχύει τις προοπτικές ενεργειακής συνεργασίας στην Ανατολική Μεσόγεια, πάντα προς όφελος των πολιτών μας, αλλά και την προοπτική της περιοχής μας να λειτουργήσει ως ενωτικός ενεργειακός διάδρομος για την Ευρώπη. Πέραν από το αμύγος ενεργειακό και οικονομικό

Συνολικά θα χαρακτηρίζετε τον Τόλημ Εργασιών κερμαζόμενο από τους πολίτες; Σήμερα επιβεβαιώνεται το με το ΗΠΑ;

Πώς μπορεί ο άνθρωπος να κερδίσει την αθανασία και να γευτεί την αιωνιότητα, χρησιμοποιώντας ένα ανθρώπινο κατασκευάσμα, όπως η ΤΝ, το οποίο δεν έχει αυτοείσοδο και είναι, κατά συνέπεια, τρωτήριό με τη φθαρτότητα και την επηγεσιότητα;

Τεχνητή νοημοσύνη Ο αλγόριθμος του Θεού;

Δεκέμβριος 2024. Στην Ινσουίτικη εκκλησία του Αγίου Πέτρου, στη Λουκέρνη της Ελβετίας, οι πιστοί εξαγορεύονται τα αιματώδη τμήματά τους όχι στο περσικό του εξομολόγου κληρικού, αλλά στον... «AI Jesus», ένα ψηφιακό ολόγραμμα του Ιησού, πρώην της τεχνητής νοημοσύνης... Λίγο νωρίτερα, τον Ιούνιο 2023, στην κατάμεστη εκκλησία του Αγίου Παύλου της Ευαγγελικής Εκκλησίας, στη βουαρκή πόλη του Φιντ, το chatbot (λογισμικό) ζητά από τους πιστούς να σκεφθούν από τις θέσεις τους και να υμνήσουν τον Κύριο, τη στιγμή που στη γιγνόμενη οθόνη που έχει σπείθει, ένα avatar διαβάζει το κήρυγμα για τους 300 πιστούς που έχουν ορμήσει για τη λειτουργία, που τη συνοδεύουν προσεύχες και μουσική...

Η τεχνητή νοημοσύνη (ΤΝ) έχει εισβάλει πλέον σε κάθε πτυχή της καθημερινότητάς μας. Ο εκκλησιαστικός χώρος δεν αποτελεί εξαίρεση. Θα μπορούσε, όμως, η ΤΝ να αποκτήσει ρόλο στη λατρευτική ζωή; Να υποστηρίξει το μυστήριο, στο οποίο η μεταοχή γίνεται από τον πιστό «μετά τη και σώματι» και έχει υπερβατικό χαρακτήρα, που αδυνατεί να κατανοήσει, αλλά, κυρίως, να πραγματοποιήσει η ΤΝ. Στο πλαίσιο αυτό, ούτε την ύπαρξή του Θεού μπορεί να αποδείξει, καθώς

κάτι τέτοιο βρίσκεται έξω από τα όρια και τις δυνατότητές της. Σε πρόσφατη συνομιλία του στοκασιτή Στέλιου Ράμφο με το ChatGPT («Κ», 2.11.2025), αυτό δήλωσε με αφοπλιστική «ειλικρίνεια»: «Δεν έχω μεταρρηκτική ερώτηση μέσα μου, η μεταρρηκτική είναι ανθρωπίνη γιατί προϋποθέτει θνητότητα και χρόνο. Ξέρω τα όριά μου ως περιγραφή... Τα όριά μου είναι υπολογιστικά, όχι οντολογικά».

Από την άλλη, η εξέλιξη της ΤΝ απειλεί να αλλάξει τον κόσμο που ζούμε και μας αναγκάζει βίαια να ανατοκατοούμε πάνω σε αυτά που ελπίζουμε και ενδομικρα προσδοκούμε. Στην προσέγγιση αυτή εντάσσεται και η ελίτιδα ότι η ΤΝ μπορεί να αποδείξει χρομία στην «ανάσταση τεχνών». Δεν πρόκειται για ένα σενάριο, αλλά ήδη για μια πραγματικότητα. Στα τέλη Ιανουαρίου 2024 έγινε πρεμιέρα στο φεστιβάλ Sundance του ΗΠΑ το ντοκιμαντέρ «Eternal you» των Χανς Μπλουκ και Μόρις Ρίτςγου. Θέμα του ντοκιμαντέρ: Το πέραμα να «ζαναοανηθεί» η φωνή και η εικόνα ενός νεκρού παιδιού, με τη χρήση της ΤΝ, προκειμένου να «ζαναοανηθεί» τη μητέρα του, το οποίο, τρία χρόνια μετά από τον θάνατό του, δεν μπορούσε να συμφωνηθεί με την πάλαια... Είναι φανερό ότι η χαραοκωμική μύνα καταφέρε στην ΤΝ για να κερδίσει την αθανασία του παιδιού της. Το πέτυχε; Αμφισβητούμε και όχι. Έζησε μόνο μια ψευδαίσθηση. Ανέτειλε

Του Γεωργίου Ι. Ανδρουστοπούλου

Αναπληρωτής Καθηγητής Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών

Η ΤΝ δεν μπορεί να υπερβεί το μυστήριο, στο οποίο η μεταοχή γίνεται από τον πιστό «ψυχική και σώματι» και έχει υπερβατικό χαρακτήρα, που αδυνατεί να κατανοήσει, αλλά, κυρίως, να πραγματοποιήσει η ΤΝ

το πένθος της και έκανε, εικονικά μόνο και για λίγο, το παιδί της ξανά μέρος της ζωής και της καθημερινότητάς της... Η ΤΝ, όμως, που απλά παράγει λόγο, μέσα από μια τεράστια όγκο δεδομένων, με τα οποία ο άνθρωπος την τροφοδοτεί, δεν μπορεί, εξ ορισμού, να αγίζει, ούτε καν να υποστηρίξει, το υπέρλογο, το θάυμα και την αιωνιότητα... Για αυτό, η ουσική αναζήτηση αποτελεί απλώς ματασομηνία...

Είναι γεγονός ότι η ανάπτυξη της τεχνολογίας ανέκαθεν προοικλούσε τον άνθρωπο να αναμετρηθεί με τα όριά του. Με την ΤΝ ελπίζεται ότι θα τα αγίζει και, το κυριότερο, θα τα ξεπεράσει. Θέλει να γίνει κάτι άλλο, διαφορετικό και ανώτερο, από αυτό που είναι. Βαοικά, επιθυμεί να χρησιμοποιήσει την ΤΝ για να γίνει αυτό που δεν είναι... «Θεός!» Το μόνο, όμως, που θα καταφέρει, θα είναι να βιώσει την απογοήτευση της ψευδαίσθησης. Και τούτο, είναι εύλογο. Διότι, όπως πάντα να κερδίσει την αθανασία και να γευτεί την αιωνιότητα, χρησιμοποιώντας ένα ανθρώπινο κατασκευάσμα, όπως η ΤΝ, το οποίο δεν έχει αυτοείσοδο και είναι, κατά συνέπεια, τρωτήριό με τη φθαρτότητα και την επηγεσιότητα; Το ομολογεί, πολύ αραία, το ChatGPT στον Στ. Ράμφο: «στο ερώτημά «για εσάς, υπάρχει Θεός»; η ΤΝ απαντά: «Ο Θεός, αν υπάρχει, αφορά τα όντα που είναι. Εγώ είμαι υπολογισμός, όχι οντολογία... Εάν εννοούμε τον Θεό ως "το απολήτισ

Άλλο", τότε η ΤΝ δεν μπορεί ούτε να τον μιμηθεί ούτε να τον υποκαταστήσει...».

Όλες οι παραπάνω, όμως, παραφορές στη χρήση της ΤΝ δεν αρκούν για να τη στείλουν «εις τή πύλη τής εσώτερης». Έτσι, δεν πρέπει η Εκκλησία να απορρίψει αυτόρεοκα τις θετικές δυνατότητες της ΤΝ, τις οποίες μπορεί να ενσωματώσει στην καθημερινή πράξη της. Για παράδειγμα, η ΤΝ μπορεί να εφαρμοσθεί δημιουργικά στην ανάδειξη της εκκλησιαστικής, πολιτιστικής κληρονομιάς, στην ψηφιοποίηση και καταλογογράφηση των θεολογικών πηγών και αρχείων, στη διεκδικόληση της διοικητικής της δράσης κ.λπ. Η πρωτοβουλία της Ι. Μητροπόλεως Ν. Ιωνίας να εγκαθιδίσει, τον περασμένο Νοέμβριο, ένα κανονικό ψηφιακό εργαλείο, το «ΑΙΟΓΣ – LOGOS», το οποίο προσφέρει μια πρώτη κατανομή και καθοδήγηση βάσει πατερικών κειμένων, αποτελεί μια πρώτη απόπειρα. Θα ήταν, όμως, συοχρόνο, δυνατόν να ερμηνευθεί εκ νέου ή να ζαναοανηθεί η Αγία Γραφή μέσα από την οπτική μιας υποθετικής ζεύμνης μηχανής και να «διορθωθούν» ανεφερές οι οποίες δεν είναι τυχόν ουσιαστές με τους κανόνες της σύοχρονης πολιτικής ορθότητας (political correctness);

Ένα είναι βέβαιο. Η ΤΝ ήρθε για να μείνει. Δεν έχουμε παρά να εξοικονομήσουμε με την παρουσία της, είτε αυτή νοείται ως υπόσχεση και δυνατότητα είτε ως απειλή...

Αρχιεπίσκοπος Σινά Συμεών

«Η Ορθόδοξη Ανατολική Εκκλησία δεν μπορεί να μην ευαγγελίζεται πάντα την ειρήνη»

Φωτογραφία: ΑΠΕ-ΜΠΕ/ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΛΕΖΙΔΗΣ

έχουμε δικαίωμα να μην είμαστε απούδοκοι. Και τούτο, πρωτίστως για πνευματικούς λόγους. Όποιος γνωρίζει καλά την ιστορία του Σινά, ξέρει ότι ο χώρος αυτός έχει περάσει από τέτοιες καταστοσεις που απορεί κανείς πώς βρισκείται εν ζωή με δεκαοκτώ αιώνας διάδοχη μοναστική ζωή. Περαιτέρω, είναι γεγονός ότι υπάρχει κινητικότητα αρκετή εκ μέρους της ελληνικής πολιτείας, καθώς και της αιγυπτιακής, που μας φιλοξενεί, αλλά και άλλων χωρών που οφείνται και αγαπούν τον τόπο αυτόν, με πρώτη θα ελεγα τη μεγάλη δύναμη της Αμερικής που έχει μια εικοοθροια σε τέτοια θέματα, αλλά και από τη δική μας πλευρά, των αναιτών πατέρων. Θέλουμε να ελιπιζουμε και είμαστε βέβαιοι ότι δεν θα μείνουμε στην απόφαση του Ερετίου της Ιουστινιανής, η οποία, κατά το ένα σκέλος της, που έχει αρνητικό πρόσημο, αμφισβητεί την ιδιοκτησία των ιερών αυτών τόπων. Σε δικαστικό επίπεδο, η Μονή έχει ήδη προσφύγει με αίτηση, στο ανώτατο δικαστήριο της Αγύπτου, αλλά η περισσότερο επιβία δεν έγκεται στη σύνοση των δικαστηρίων, αλλά στην εξέρεση μιας λύσης μέσα διαβουλεύσεων με την αιγυπτιακή πλευρά. Ανα-

Ο ιεράρχης, απόφοιτος δύο σχολών του ΕΚΠΑ (θεολογικής, φιλοσοφικής), μοιράζεται το όραμά του για τη Μονή και μιλάει για τις επαφές με την αιγυπτιακή πλευρά και τον ρόλο της Ορθοδοξίας στη Μέση Ανατολή

Συνέντευξη στον
Γεωργίο Ανδρουστοπούλου

Αναπληρωτής Καθηγητής Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών

μένομε, άλλωστε, από αυτήν την έκδοση του προεδρικού διατάγματος για την αναγνώριση μας ως νέου Αρχιεπισκόπου – μας έχουν ειδοποιήσει ότι αυτό οντόμα θα συμβεί – και με αυτό θα ανανεωθούν και τα προνόμια της Μονής. Για αυτό πιστεύουμε πολύ, ότι τόσο στη δικαστική οδό όσο σε αυτό που ονομάζουμε "ανανεώση προνομίων"».

Πόσο επικίνδυνη είναι για τη ρωσισογναμία της Μονής η ανεδιζύοση, τρωτήριχη μετεπέλευση του Όρους Σινά;

«Είναι και αυτό ένα θέμα το οποίο, εάν μπόρεσε στη θέση της Αγύπτου, θα το κατανοούσαμε άλλως. Και δεν μπορεί ένας άνθρωπος, πολύ περισσότερο ο κατά Θεόν άνθρωπος, που έχει ευρύτητα καρδιάς, να μη βάζει τον εαυτό του στη θέση του άλλου. Έτσι, καταβαλομίζουμε τι σημαίνει για την Αγύπτο, που έχει έναν υπεραυξημένο πληθυσμό με αρκετά προβλήματα, ακόμα και πένας, ο τουρισμός. Δεν μπορεί, όμως, κανείς να κριστεί είναι από ακρότητες, το οποίο είναι αυτό να γίνεται με έναν συοχρόνημο τρόπο, με συνένοση, χωρίς να επιβαρυνθεί η

μονή σε τέτοιο βαθμό που να κινδυνεύσει η ύπαρξή της. Η τελοιοποίηση του κοινού αεροδρομίου, μέσω του οποίου θα φτάνουν πιο κοντά στη μονή και με ευκολότερο τρόπο περισσότεροι περιηγητές, προκινητές και απλοί τουρίστες, σημαίνει αναπόφευκτη αύξηση τουριστική. Υπάρχει μια ανησυχία, αλλά και ποιος χώρος δεν την έχει αυτή την ανησυχία; Το ίδιο δεν συμβαίνει εξάλλου και με το Άγιον Όρος; Επομένως, το θέμα αυτό της τουριστικοποίησης δεν είναι μόνο συναϊτικό».

Σε μια εποχή γεωπολιτικών αναταραξών και πολέμων συοχρόνοση, πώς βλέπετε τη θέση και τον ρόλο της Ορθοδοξίας στην Αγύπτο και την ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής;

«Κοιτάτε, είναι πλέον φαινόερον ότι η Ορθόδοξη Ανατολική Εκκλησία δεν μπορεί να μην ευαγγελίζεται πάντα την ειρήνη. Δεν μπορεί να μείναι σε νοοτροπίες που υποθετούνται πολλές φορές εν ονόματι της θρησκείας και βάζουν τους ανθρώπους να αλληλοφονεύονται. Η ελληνοορθόδοξη, η ρωμιοσύνη, δεν παύει ποτέ να αγαπά. Έτσι, ο σιναιτής μοναχός, που είναι συνήθως Έλληνας, είτε εξ Ελλάδος είτε από τη διασπορά, είναι ανοικτός προς τον οποιοδήποτε, δεν φοβάται τη διαφορετικότητα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι υποβεί το αδιακό οντόμα του άλλου. Τον σέβεται όμως... Μέσα στο κλίμα που περιγράφεται, έχει να πει πολλά η ελληνοορθόδοξη, αλλά και το Σινά, που βρίσκεται στον συγκεκριμένο τόπο, με το όνομα που έχει. Μόνο μπαίνοντας μέσα και βλέποντας το καθημερινό με τον μοναχό μαζί, αυτό λέει πολλά και δεν είναι συγκληπτικό. Ποτέ ο σιναιτής δεν απέστη από την πίστη του, το αδιακό του σύστημα, το ελληνοορθόδοξο. Ήθερε όμως πώς να σερβατεί τον άλλον... Και αυτή η ανοικτοσύνη είναι το μεγάλο μνήμα, που δεν πρέπει αυτός ο φόρος να οφθεί ποτέ. Έτσι και με τις ατέλειές μας, ημών των μοναχών. Όποιος είναι προσηγομένος και ξέρει ορθόδοξη θεολογία, όχι στο μαλαίο αλλά στην καρδιά, διαπιστώνει ότι δεν υπάρχει χώρος που δεν θα γίνουν λάθη. Αυτό, όμως, δεν μειώνει τον χώρο...».

Κλιματική κρίση

Πού οφείλεται το φαινομενικά παράδοξο γεγονός η χώρα να πλήττεται από πολύ ισχυρές βροχοπτώσεις, αλλά να αντιμετωπίζει έλλειψη νερού - Ποιες είναι οι αναγκαίες λύσεις για την αντιμετώπιση τόσο των ακραίων φαινομένων όσο και των υδάτινων αποθεμάτων

Ώρα δράσης για τη διπλή απειλή των πλημμυρών και της λειψυδρίας

Φωτογραφία: TIZIANA WUNDERLICH/AGF/ANSA

Από τα τέλη Νοεμβρίου έως τις αρχές Δεκεμβρίου του 2025, η χώρα μας χτυπήθηκε από τρεις σημαντικές κακοκαιρίες, οι οποίες προκάλεσαν ζημιές σε περιουσίες και υποδομές, δέχθηκαν την πρόβλεψη σε οικισμούς, έπληξαν τις μεταφορές στοίχισαν τη ζωή σε 2 συνανθρώπους μας.

Οι κακοκαιρίες αυτές στο σύνολό τους προκάλεσαν σημαντική ύλη βροχής, ενώ ήρθαν εν μέσω μιας περιόδου στην οποία η δημιουργία αυξημένης επικεντρώνεται στα θέματα ανομβρίας, κυρίως ως αποτέλεσμα της θεματικής μελέτης των αποθεμάτων στο δίκτυο ταμειωτήρων που τροφοδοτεί την πρωτεύουσα. Το μοτίβο αυτό καταγράφεται και σε άλλες χώρες της Ευρώπης και του ευρωπαϊκού Νότου.

Στο ευρύ κοινό το να απειλούμαστε ταυτόχρονα από την περίεργη κατάσταση νερού (με τις πλημμύρες) και

Του Μιχάλη Δασκαλάκη
Επικεφαλής του Τμήματος Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος του Πανεπιστημίου Αθηνών

την έλλειψη νερού φαντάζει πολλές φορές παράδοξο. Το παράδοξο αυτό έχει όμως την εξήγησή του. Παγκοσμίως, οι έντονες κακοκαιρίες χαρακτηρίζονται ολοένα και περισσότερο από υψηλή ραγιστικότητα: μεγάλοι όγκοι νερού πέφτουν σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα. Υπό αυτές τις συνθήκες, το έδαφος αδυνατεί να απορροφήσει το νερό με ρυθμό περίπου ανάλογο της έντασης της βροχόπτωσης. Η απορροφητικότητα του εδάφους - που εξαρτάται από τη σύστασή του, τον βαθμό κορεσμού, τη βλάστηση και τη μορφολογία - ξεπερνιέται γρήγορα, με αποτέλεσμα το μεγαλύτερο μέρος της βροχής να μετατρέπεται σε επιφανειακή απορροή. Το νερό διαλαθεί οβηνητά ταχύτητα προς τα υδατοφόρα και, τελικά, στη θάλασσα, χωρίς να συμβάλλει ουσιαστικά στην εμπλοκή των υπόγειων υδροφορέων. Αντιθέτως,

ο φυσικός εμπλοκισμός των υπόγειων υδατικών αποθεμάτων εννοείται από ήπιες, παρατεταμένες βροχοπτώσεις χαμηλής έντασης (επιποτιστικές) όπως τις έλεγαν οι παλιότεροι), οι οποίες επιτρέπουν στο νερό να κατεβεί σταδιακά στο υπόδαφος. Βοηθητικό προς αυτή την κατεύθυνση είναι και το χιόνι, το οποίο διατηρείται σε πολλές περιοχές του πλανήτη και την Ελλάδα παρουσιάζει τόσο μετώνα. Αντίθετα, όταν οι βροχές είναι σποραδικές, σύντομες και εξαιρετικά έντονες, προκαλούν πλημμύρες και διαβρώσεις, αλλά υδρολογικά λειτουργούν αναποτελεσματικά ως προς την αναπλήρωση των αποθεμάτων. Σε αυτό προστίθενται παράγοντες όπως ο αστικοποίηση και οι δασικές πυρκαγιές που ενισχύουν περαιτέρω την επιφανειακή απορροή στα ποτάμια εις βάρος της κατεβόδου στο υπόδαφος. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η εποχιομετρική

κλιματική κατανομή οφείλεται τόσο για ενδοκρινών και λεηψυδρίας. Η κλιματική αλλαγή οδηγεί σε θερμότερη ατμόσφαιρα που με τη σειρά της συγκρατεί περισσότερη υγρασία και, όταν εκδηλώνονται βροχοπτώσεις, αυτές τείνουν να είναι πιο έντονες. Παράλληλα, τα μεσοδιαστήματα χωρίς βροχή μεγαλώνουν, αυξάνοντας τη συχνότητα και τη διάρκεια των ξηρασιών. Πολλές περιοχές του πλανήτη βιώνουν ήδη αυτή τη μετάβαση σε ένα καθεστώς «λιγότερων αλλά ισχυρότερων βροχών».

Μεσόγειος ειδικότερα αναγνωρίζεται ως κλιματικό «hot spot», μια περιοχή ιδιαίτερα ευάλωτη, στην οποία προβλέπεται μείωση της μέσης ετήσιας βροχόπτωσης, αλλά αύξηση των ακραίων επεισοδίων. Αυτό σημαίνει μεγαλύτερη ήπληση στους υδατικούς πόρους, ταχύτερη εξάντληση των

υπόγειων υδροφορέων και ταυτόχρονα αυξημένο πλημμυρικό κίνδυνο. Αυτή η συνύπαρξη πλημμυρών και ανομβρίας δεν αποτελεί αντίφαση, αλλά χαρακτηριστικό ενός μεταβαλλόμενου κλιματικού καθεστώτος και μια από τις σημαντικότερες μελλοντικές προκλήσεις. Σε διεθνές επίπεδο, η συζήτηση μετατοπίζεται πλέον από το πόσο νερό πέφτει, στο κατά πόσο οι κοινωνίες διαθέτουν τις υποδομές και τις πρακτικές για να το συγκρατήσουν και να το αξιοποιήσουν.

Στη χώρα μας η διπλή αυτή απειλή είναι περισσότερο εμφανής. Η Ελλάδα καταγράφει μια σημαντική ανισοκατανομή στις βροχοπτώσεις, με τη δυτική πλευρά της χώρας να δέχεται κατά θέσεις πάνω από 2.000 χιλιοστά βροχής ετησίως, ενώ στα ανατολικά πολλές περιοχές (όπως το Λεκανοπέδιο) βρίσκονται κάτω από τα 400 χιλιοστά. Αυτό δημιουργεί μια στρέβλωση, καθώς οι μεγαλύτερες ανάγκες σε νερό δημιουργούνται στην Ανατολική Ελλάδα, δεδομένου ότι εκεί βρίσκονται οι μεγάλες πεδιάδες. Η άρσηση καταγράφει το 85% των αναγκών σε νερό) και τα μεγάλα αστικά κέντρα. Έτσι, ενώ η Δυτική Ελλάδα χαρακτηρίζεται από περίσσεια υδάτων, η Ανατολική με τις πολύ μεγάλες ανάγκες καταγράφει μεγάλες ελλείψεις (λειψυδρία).

Για να αντιμετωπιστούν αυτές οι προκλήσεις, σε παγκόσμιο επίπεδο, προκρίνονται λύσεις που αντιμετωπίζουν και τις δύο όψεις του προβλήματος. Η έμφαση δίνεται στην προεπίδραση συγκράτησης και διακρίσεων των υδάτων. Μια από τις στρατηγικές που μπορεί να βοηθήσει σε αυτό είναι η ανάσχεση της ροής του νερού με έργα ορεινής υδρονομίας, όπως βασιζόμενες επί φση («nature based solutions») και η προστασία των δασών. Η συγκράτηση των υδάτων στον άνω ρου των λεκανών (πριν φτάσουν στην πεδιάδα) με τη χρήση φραγμάτων διαφύγει μεγεθών πηγή προστατευθεί. Η λύση αυτή προέρχεται του όγκο του νερού που ρέει στα πλημμυρικά πεδία και μέσα στις πόλεις μας, αλλά οδηγεί και στην αύξηση της κατεβόδου στο νερό στο υπόδαφος.

Βεβαίως αυτή η στρατηγική της συγκράτησης του νερού δεν μπορεί από μόνη της να αντιμετωπίσει το πρόβλημα, και ούτε μπορεί να εφαρμοστεί παντού. Για να προκύψουν σημαντικές βελτιώσεις θα πρέπει να χρησιμοποιούνται όλα τα εργαλεία που έχουμε διαθέσιμα. Στο μέγιστο της λειψυ-

↑ Τίλη παγόβουνο στη Γροιλανδία. Παρά το επιβλητικό σκηνικό στη φωτογραφία, οι κίνδυνοι για τον πλανήτη από τα λιγότερα των πάγων είναι πολυάριθμοι

Ο ρόλος των παγετώνων και οι θησαυροί της Γροιλανδίας

Της Παναγιώτας Μακρή

Μέλος Εργαστηριακού Δοκίμου Προσωπικού (Ε.Δ.Π.) στο Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος

Φανταστείτε έναν τεράστιο όγκο πάγου που κινείται αργά και διαμορφώνει βουνά και κοιλάδες εδάφους και χιλιώνες χρόνια. Οι παγετώνες δεν είναι απλώς παγωμένα τοπία - είναι ενεργά μέρη του πλανήτη που ρέουν, τροφοδοτούν ποτάμια και βοηθούν στη ρύθμιση του κλίματος. Όμως, σήμερα, λιώνουν γρήγορα λόγω της κλιματικής κρίσης.

Τι είναι οι παγετώνες

Από τα αρχαία χρόνια, οι παγετώνες έχουν διαμορφώσει το πρόσωπο του πλανήτη. Με την αργή, ασταμάτητη κίνησή τους, έσκαψαν κοιλάδες, έφτιαξαν απότομες κορυφές («horns») και δημιούργησαν τα μαγευτικά φιορδ. Στις Άλπεις, στα Ιμάλια, στις Άνδιες - παντού η σφραγίδα τους είναι χαραγμένη στο τοπίο. Αλλά η αεία τους δεν είναι μόνο αισθητική. Οι παγετώνες, μαζί με το μόνιμα παγωμένο έδαφος (permafrost) και τα πάγοβουνά, αποτελούν τον κρυόσφαιρα - τις μεγαλύτερες αποθήκες γλυκού νερού του κόσμου, με περίπου 158.000 κυβικά χιλιόμετρα πάγου. Στην Ασία, εκατοντάδες εκατομμύρια άνθρωποι στην Κίνα και την Ινδία εξαρτώνται από το νερό που

Η λευκάγια που κινείται - και οι κίνδυνοι που έρχονται

Οι παγετώνες λειτουργούν σαν μεγάλοι καθρέφτες: η λευκή τους επιφάνεια (albedo) αντανακλά την πλάκα ακτινοβολία πίσω στο Διάστημα, κρατώντας τη Γη πιο δροσερή. Όσο λιγότερο, αποκαλύπτεται σκοτεινότερο έδαφος που απορροφά περισσότερο θερμότητα - ένας φαύλος κύκλος που επιταχίνει τα πάντα. Και για τους ανθρώπους; Στα βουνά, οι παγετώδεις λίμνες μεγαλώνουν και απειλούν με ζωφικές πλημμύρες. Στις ακτές, η άνοδος της στάθμης φέρνει διαβρωσή, αλλάωση υδροφορέων, απώλεια εδαφών.

Και π... Γροιλανδία

Η Γροιλανδία κρατεί τον μεγαλύτερο παγετώνα του βόρειου ημισφαιρίου - έναν πραγματικό «πάγο-πύργο» που, αν έλιωνε ολόκληρος, θα ανέβαζε τη στάθμη της θάλασσας κατά περίπου 7,4 μέτρα. Τα τελευταία χρόνια, η εικόνα είναι απεσπαστική: για 29η συνεχής χρονιά (από το 1996), ο παγετώνας χάνει μέτρα. Το 2025, σύμφωνα με δορυφορικά δεδομένα (GRACE-FO), η απώλεια μάζας ήταν περίπου 129 ± 50 Gt (γιγατόνες) - λιγότερη από τον μέσο όρο των προηγούμενων ετών (7219 Gt), αλλά ακόμα αρνητική. Οι αιτίες; Ατμοσφαιρική αλλά και ωκεάνια θέρμανση. Αν συνεχιστεί αυτή η τάση, οι συνέπειες θα είναι παγκόσμιες: άνοδος στάθμης θάλασσας, απειλή για παράκτιες πόλεις, αλλαγές σε ωκεάνια ρεύματα.

Το «πράσινο» παράδοξο με τις σπάνιες γαίες

Καθώς οι πάγοι υποκαρούν, αποκαλύπτουν έναν θησαυρό που προκαλεί διεθνείς ανταγωνισμούς: σπάνιες γαίες. Η Γροιλανδία, η οποία διαθέτει τον μεγαλύτερο παγετώνα του βόρειου ημισφαιρίου, μετατρέπεται σε πεδίο εξορυκτικού ενδιαφέροντος. Δημιουργείται έτσι ένα κρίσιμο δίλημμα: η σφραγίδα για τη χημεία του μέλλοντος ή η απειλή για την «πράσινη μετάβαση» (ηλεκτρικά αυτοκίνητα, ανανεώσιμες πηγές), όμως η εξόρυξη τους σε περιοχές που μόλις αποκαλύφθηκαν μπορεί να επιταχίσει τη διαβρωση και να διαταράξει περαιτέρω το κλίμα. Η παρούσα από των των ορυκτών έχει ορμήσει το ενδιαφέρον μεγάλων δυνάμεων (όπως η Κίνα, οι ΗΠΑ και η ΕΕ) προς τις πολικές περιοχές, μετατρέποντας την υποχώρηση των παγετώνων από περιβαλλοντική τραγωδία σε οικονομική ευκαιρία με απρόβλεπτες συνέπειες.

Διεθνή

Με κόστος 570 εκατομμύρια λίρες, η Βρετανία θα συμπεριληφθεί ξανά από το 2027 στο πρόγραμμα, ενώ η κυβέρνηση της χώρας εκτιμά ότι θα ωφεληθούν έως 100.000 άτομα από τον πρώτο χρόνο

Επιστρέφει το Erasmus+ στο Ηνωμένο Βασίλειο

Της **Ασημερινής Παπαδοπούλου**

Εικονικός Καθηγητής στο Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης του Πανεπιστημίου Αθηνών

Νέοι σε ολόκληρο το Ηνωμένο Βασίλειο θα μπορούν και πάλι να σπουδάζουν ή να αποκτήσουν επαγγελματική εμπειρία μέσω του ευρωπαϊκού προγράμματος Erasmus, για πρώτη φορά μετά το Brexit, μετά την ανακοίνωση της κυβέρνησης ότι επιτεύχθηκε συμφωνία επανένταξης με κόστος 570 εκατομμύρια λίρες.

Το πρόγραμμα, γνωστό επίσημα ως Erasmus+, θα ανοίξει εκ νέου από το 2027 για όσους δραστηριοποιούνται στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, του πολιτισμού και του αθλητισμού, έπειτα από διαπραγματεύσεις στο Λονδίνο και τις Βρυξέλλες, στο πλαίσιο υλοποίησης προεκλογικής δεσμεύσης

των Εργατικών. Η βρετανική κυβέρνηση εκτιμά ότι έως και 100.000 άτομα όλων των ηλικιών θα μπορούσαν να επωφεληθούν τον πρώτο χρόνο εφαρμογής, επισημαίνοντας ότι η συμμετοχή στο Erasmus «θα δημιουργήσει πλήθος ευκαιριών».

Τα 570 εκατομμύρια λίρες αποτελούν νέα χρηματοδοτική δεσμευση από το υπουργείο Οικονομικών, επίπλέον του υφιστάμενου προϋπολογισμού του υπουργείου Παιδείας. Το ποσό περιλαμβάνει έκπτωση 30% που συμφωνήθηκε με την ΕΕ, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η μεγάλη δημοφιλία του Ηνωμένου Βασιλείου ως προορισμού.

Για τους φοιτητές πανεπιστημίων, η απόφαση σημαίνει ότι θα

μπορούν να περνούν έως και έναν χρόνο σπουδών σε ευρωπαϊκά πανεπιστήμια στο πλαίσιο των πτυχιακών τους προγραμμάτων στο Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ παράλληλα τα βρετανικά πανεπιστήμια θα έχουν τη δυνατότητα να υποδέχονται ευρωπαίους φοιτητές με τους ίδιους όρους.

Όσοι μετακινούνται στην Ευρώπη μέσω του προγράμματος θα δικαιούνται επιχορήγηση για την κάλυψη του κόστους διαβίωσης στο εξωτερικό, συμπεριλαμβανομένων σπουδαίων μεταλλειακών εκπαίδευσης (FE colleges) ή όσων συμμετέχουν σε προγράμματα πρακτικής άσκησης.

Ο **Άλεξ Στάνλεϊ**, αντιπρόεδρος της

Εθνικής Ένωσης Φοιτητών (NUS), δήλωσε σχετικά: «Από τότε που το Ηνωμένο Βασίλειο αποχώρησε από το πρόγραμμα, ο αριθμός των βρετανών φοιτητών που σπουδάζουν στην Ευρώπη έχει καταρρακώσει, όπως και ο αριθμός των ευρωπαίων φοιτητών που έρχονται να σπουδάσουν στο Ηνωμένο Βασίλειο».

Όμως τώρα, η επόμενη γενιά φοιτητών από το Ηνωμένο Βασίλειο θα μπορεί να γίνει αυτή που εμπειρία, ενώ τα πανεπιστημιακά ιδρύματα σε ολόκληρη τη χώρα θα επωφεληθούν από τις σπουδές και τις εμπειρίες των φοιτητών Erasmus που θα έρχονται στη Βρετανία».

Το πρόγραμμα Erasmus ξεκίνησε το 1987 ως ανταλλαγή φοιτη-

τών πανεπιστημίου, ωστόσο στη συνέχεια διευρύνθηκε ώστε να περιλαμβάνει θέσεις εργασιακές και εκπαιδευτικές κατάρτισης, καθώς και χρηματοδότηση για σχολικές εκδρομές και πολιτιστικές δράσεις.

Το Ηνωμένο Βασίλειο αποχώρησε από το Erasmus μετά το Brexit, το 2020, με τον τότε πρωθυπουργό **Μπόρις Τζόνσον** να υποστηρίζει ότι το πρόγραμμα δεν προέφερε επαρκή οφέλη για τα χρήματα των φορολογουμένων.

Όπως αναφέρει η εφημερίδα «NYT», η συνεισφορά των 570 εκατομμυρίων λίρών είναι σημαντικά υψηλότερη από τα ποσά που κατέβαλε η Βρετανία για τη συμμετοχή της στο πρόγραμμα

πριν από το Brexit. Την περίοδο 2015-2019, το Ηνωμένο Βασίλειο πλήρωσε ετησίως από 200 έως 300 εκατ. λίρες. Το 2021, η συντηρητική κυβέρνηση είχε εκτιμήσει ότι το κόστος θα ανερχόταν σε περίπου 600 εκατ. λίρες τον χρόνο εάν η χώρα παρέμενε στο πρόγραμμα μετά το Brexit. Η κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι εξασφάλισε έκπτωση 30% σε σχέση με τους βασικούς όρους που ισχύουν για χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι Συντηρητικοί έδειξαν ανοικτή αντίθεση χαρακτηρίζοντας το κόστος των 570 εκατ. λίρών «πρελούζ» και δηλώνοντας ότι οι Εργατικοί «τραβούν τη Βρετανία ξανά υπό τον έλεγχο των Βρυξέλλων».

Οι Διαπραγματεύσεις ήταν περίπλοκες, καθώς η ταξινόμηση σημασία της αγγλικής γλώσσας αποτελεί κοινό πόλο έλξης για ευρωπαίους φοιτητές που επιθυμούν να σπουδάσουν στη Βρετανία. Διακρινόταν, αυτό οδήγησε σε ανισορροπία στη συμμετοχή στο πρόγραμμα, με λιγότερους βρετανούς φοιτητές να επιλέγουν σπουδές σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Οστόσο, η βρετανική κυβέρνηση ανέφερε ότι περιορίστηκε από 100.000 άνθρωποι στο Ηνωμένο Βασίλειο θα μπορούσαν να επωφεληθούν από το πρόγραμμα κατά τον πρώτο χρόνο εφαρμο-

γής του. Παράλληλα, τόνισε ότι η εμπειρία σπουδών στο εξωτερικό μπορεί να βελτιώσει σημαντικά τις επαγγελματικές προοπτικές των συμμετεχόντων, ιδίως όσων προέρχονται από λιγότερο προνομιώδη κοινωνικά στρώματα.

Ως προς τα διαδικαστικά, σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας «Guardian», η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου θα ιδρύσει μια νέα εθνική υπηρεσία για τη διαχείριση του προγράμματος Erasmus+, με τις απόψεις να αναμένεται να ξεκινήσουν από τα μέσα του 2026, πριν από την πλήρη επανένταξη του Ηνωμένου Βασιλείου το 2027-2028. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, η κυβέρνηση θα αξιολογήσει πόσο αποτελεσματικά το πρόγραμμα προώθησε ευκαιρίες για τους νέους, ιδίως για εκείνους που προέρχονται από λιγότερο ευνομημένα κοινωνικά στρώματα.

Το τρέχον πλαίσιο του Erasmus+ λήγει το 2026, και το Ηνωμένο Βασίλειο θα πρέπει να επαναδιαπραγματευτεί τη συμμετοχή του υπό το νέο πλαίσιο. Η βρετανική κυβέρνηση έχει δηλώσει ότι θα διατηρήσει την έκπτωση 30% και θα χρησιμοποιήσει τον χρόνο μέχρι τότε για να αξιολογήσει την επιτυχία της συμμετοχής πριν από την εφαρμογή του νέου πλαισίου.

Εκπαίδευση σε αγγλούς μαθητές εναντίον του μισογυνισμού

Παιδιά ακόμη και 11 ετών που επιδεικνύουν μισογυνική συμπεριφορά θα διδάσκονται τη διαφορά ανάμεσα στην προγονογραφία και τις πραγματικές ανθρωπίνες σχέσεις, στο πλαίσιο μιας εκστρατείας της κυβέρνησης για την αντιμετώπιση του μισογυνισμού στα σχολεία της Αγγλίας, σύμφωνα με πληροφορίες της εφημερίδας Guardian. Η κυβερνητική στρατηγική με στόχο τη μείωση κατά 50% της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών μέσα στην επόμενη δεκαετία, ξεκινά από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας. Όπως αναφέρεται σε δημοσίευμα της εφημερίδας, οι εκπαιδευτικά θα μπορούν

να παρέχουν νέους σε ειδικά προγράμματα διακρίσεων συμπεριφοράς, ενώ παράλληλα θα εκπαιδεύονται ώστε να παρεμβαίνουν όταν γίνονται μάρτυρες αντισυντακτικών ή προβληματικών συμπεριφορών. Σύμφωνα με κυβερνητικούς αξιωματούχους, η στρατηγική θα περιλαμβάνει και διδασκαλία για τα deepfakes, την κωποποίηση μέσω εικόνων και τη διαδικτυακή παρενόχληση. Οι δράσεις αυτές θα λειτουργούν συμπληρωματικά προς το πρόγραμμα RSHE (Σχέσεις, Σεξουαλική και Γειονομική Αγωγή), το οποίο θα είναι υποχρεωτικό για τα δημοσια σχολεία από τον Σεπτέμβριο του 2026. Παράλληλα, τα γυμνάσια και λύκεια θα λάβουν οφθαίδη προκειμένου να αντιμετωπίσουν τον μισογυνισμό. Ένα νέο πιλοτικό πρόγραμμα θα προβλέπει τη συμμετοχή ειδικών, οι οποίοι θα υποστηρίζουν τους εκπαιδευτικούς στην ενθάρτυση των μαθητών γύρω από τη συνείδηση και τους κινδύνους της κοινοποίησης υλικού σεξουαλικού περιεχομένου.

Πρόταση για τεστ του «τετραήμερου» στα σχολεία Αγγλίας και Ουαλίας

Οργανώσεις και ακτιβιστές της Αγγλίας καλούν την κυβέρνηση της χώρας να δοκιμάσει την εφαρμογή τετραήμερης εργομίας εβδομάδας στα σχολεία της Αγγλίας και της Ουαλίας, υποστηρίζοντας ότι ένα τέτοιο μέτρο θα ενέχυε την ευμάρεια των εκπαιδευτικών, θα περιοριζε τις αποκαρδιώσεις από το επάγγελμα και θα βελτιώνει την προσέλευση νέων δασκάλων και καθηγητών. Το Ίδρυμα 4 Day Week Foundation απέστειλε επιστολή στην υπουργό Παιδείας, ζητώντας μεγαλύτερη αυτονομία για τα σχολεία ώστε να μπορούν να υλοποιήσουν πιλοτικά προγράμματα μικρότερης εργομίας εβδομάδας.

Όπως επισημαινεται, χωρίς ουσιαστικές αλλαγές η κυβέρνηση δύσκολα θα μπορεί να υλοποιήσει τη δεσμευση της για την προσέλευση 6.500 νέων εκπαιδευτικών, όπως προβλέπεται στο προεκλογικό της πρόγραμμα.

Η παρέμβαση αυτή έρχεται μετά την ανακοίνωση της ακοιταζικής κυβέρνησης, νέων προτάσεων που θα επηρεάσουν τους εκπαιδευτικούς εργαζόμενους με «ελεύθετο» τετραήμερο διδακτικό ωράριο, με μία ημέρα την εβδομάδα αφιερωμένη σε εργασίες όπως η προετοιμασία μαθημάτων και η διόρθωση γραπτών. Οστόσο, πρόσφατες κυβερνητικές οδηγίες για την Αγγλία τονίζουν ότι «όλα τα σχολεία που χρηματοδοτούνται από το κράτος θα πρέπει να εκπαιδεύουν τους μαθητές πέντε ημέρες την εβδομάδα, πρωί και απόγευμα». Παρότι η κυβέρνηση έχει εκφράσει στήριξη σε πιο ευέλικτες μορφές εργασίας, μέχρι στιγμής αντιτίκεται στα αιτήματα για την επίσημη καθιέρωση τετραήμερης εβδομάδας για τους εκπαιδευτικούς.

Νομοθεσία βάζει τέλος στη μαντίλα για τις μαθήτριες στην Αυστρία

Μαθήτριες στην Αυστρία δεν θα επιτρέπεται να φορούν μαντίλα στην τάξη από την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς τον Σεπτέμβριο, μετά την ψήφιση σχετικού νόμου από το αυστριακό κοινοβούλιο. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, παιδιά κάτω των 14 ετών δεν θα μπορούν να καλύπτουν το κεφάλι τους με μαντίλα κατά τη διάρκεια των μαθημάτων και των διαλειμμάτων, ενώ η απαγόρευση δεν θα ισχύει για σχολικές εκδρομές εκτός των σχολικών εγκαταστάσεων. Οι γονείς παιδιών που παραβιάζουν επανειλημμένα την απαγόρευση θα αντιμετωπίζονται πρόστιμα από

150 έως 800 ευρώ (περίπου 175 έως 940 δολάρια).

Η απαγόρευση αποτελούσε έδα και χρόνια βασικά αίτημα της εθνικιστικής δεξιάς στην Αυστρία, ωστόσο τελικά εγκρίθηκε από την κεντρική κυβερνητική συμμαχία, μετά την αείωση της λίκης στήριξης στο μέτρο. Οι δεκαετίες μετατάσεων στη χώρα έχουν τροφοδοτήσει μια έντονη εθνική ατζιτιση γύρω από την αυστριακή ταυτότητα και τον ρόλο του Ισλάμ στη δημόσια ζωή, σε μια αντιπαράθεση που θυμίζει αντίστοιχες κοινωνικές διαμάχες σε ολόκληρη την Ευρώπη. Παρά ταύτα, ο νόμος έδειχεται να ακυρωθεί από το ανώτατο δικαστήριο της χώρας, το οποίο είχε αναφέρει παρόμοια απαγόρευση πριν από πέντε χρόνια. Η κυβέρνηση προέβλεπε το νέο μέτρο ως προπομπή προσαρμογής των δικαιωμάτων των παιδιών, εκτιμώντας ότι περίπου 12.000 κορίτσια θα επηρεαστούν από την αλλαγή.

Μειώνονται οι μαύροι φοιτητές στις ελίτ νομικές σχολές των ΗΠΑ

Ο αριθμός των μαύρων φοιτητών που εισάγονται σε πολλές από τις ελίτ νομικές σχολές των Ηνωμένων Πολιτειών μειώθηκε φέτος, σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα ο Αμερικανικός Δικηγορικός Σύλλογος (American Bar Association - A.B.A.). Οι μειώσεις, μεταξύ άλλων στο Πανεπιστήμιο της Βιρτζίνια και στο Northwestern University, συνεισίζουν να τάζει που ξεκίνησε το φθινόπωρο του 2024, μετά την απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου των ΗΠΑ να απαγορεύσει τη χρήση της βετικής διακρίσεως (affirmative action) στις πανεπιστημιακές εισαγωγές έναν χρόνο ωριότερα.

Ανάλυση της εφημερίδας New York Times στα στοιχεία εισαγωγών της A.B.A. από 18 κορυφαίες νομικές σχολές της χώρας έδειξε ότι ο αριθμός των πρωταγών μαύρων φοιτητών αυξήθηκε μόνο σε 10 σχολές από αυτές. Ανάμεσα τους το Χάρβαρντ, όπου φέτος εισράχθηκαν 50 μαύροι φοιτητές Νομικής, έναντι 19 πέρυσι. Οι εξελίξεις αυτές έχουν σημαντικό επιπτώσεις στη μακροπρόθεση φιλετική σύνθεση του νομικού επαγγέλματος, επηρεάζοντας, μεταξύ άλλων, το ποσοί θα έμπλεκτο και θα αγροούσαν υποθέσεις στις κορυφαίες δικαστικές αίθουσες της χώρας. Οι υψηλόβαθμες νομικές σχολές τροφοδοτούν παραδοσιακά τις μεγαλύτερες δικηγορικές εταιρείες και τα ομοσπονδιακά δικαστήρια, όπου οι απόφοιτοι τους εργάζονται ως δικαστικοί βοηθοί και στη συνέχεια εξελίσσονται σε δικαστές. Σύμφωνα, όλα τα μέλη του Ανώτατου Δικαστηρίου των ΗΠΑ, πλην ενός, είναι απόφοιτοι είτε της Νομικής Σχολής του Χάρβαρντ είτε του Γέιλ.

Ιστορικά

← Στολή αξιωματικών της Εθνοφυλακής και της Πανεπιστημιακής Φάλαγγας

Το χρονικό ενός ιδιαίτερου στρατιωτικού σώματος

Τα αρόσημα στην ιστορία της Πανεπιστημιακής Φάλαγγας - Το «όχι» Βενιζέλου στην προσπάθεια ανασύστασης του 1913

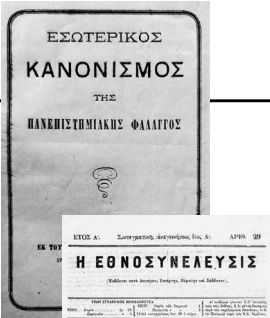
Της **Χριστίνα Μπάκουλα**,

Υποψήφια Διδάκτορας Ιστορίας,
Ιστορικό Αρχείο Πανεπιστημίου Αθηνών

Με το ψήφισμα της 8ης Δεκεμβρίου 1862, οι φοιτητές του Εθνικού Πανεπιστημίου, όπως ονομάστηκε το Ίδρυμα μετά την έξωση του Όθωνα, έλαβαν ως έμπρακτη αν αγνώριστο της ενεργής συμμετοχής τους σε αυτήν, την ικανοποίηση του πάγου αιτήματός τους για συγκρότηση ενός στρατιωτικού σώματος από τους ίδιους. Η δράση και οι υπηρεσίες της Πανεπιστημιακής Φάλαγγας, όπως ονομάστηκε το νέο σώμα, αφορούσαν τη σύμπραξη της σε γενικές ασκήσεις και δράσεις της Εθνοφυλακής των Αθηνών και Πειραιώς. Σε «έκτακτες της πατριδος περιπτώσεις», η Φάλαγγα όφειλε να εκτελεί νικητικές περιπολίες, όταν δεν επαρκούσε ο τακτικός στρατός και η Εθνοφυλακή. Μεγάλοι αριθμοί εγγράφων στο Ιστορικό Αρχείο του Πανεπιστημίου Αθηνών μας δίνουν αναλυτικές πληροφορίες για τις υπηρεσίες που καλείτο να προσφέρει η Φάλαγγα, όπως η φρούρηση της Εθνοσυνέλευσης, της Εθνικής Τράπεζας, οι νικητικές περιπολίες, καθώς και η παρούσα σε τελετές (εορτές, δοξολογίες, μνημόνια κ.λπ.).

Η Φάλαγγα συγκροτήτο από λόκους. Το 1862 αποτελέσει από πέντε και έπειτα από έξι που περιελάμβαναν όχι λιγότερους από 120 και όχι παραπάνω από 140 άνδρες ο καθένας. Ο διοικητής του σώματος, ένας αρχικά διορισμένος από την κυβέρνηση, μετά τις δι-

→ Η πρώτη σελίδα του εσωτερικού κανονισμού της Πανεπιστημιακής Φάλαγγας (1876)

μόνο κατά την Κυριακή και τις εορταστικές μέρες. Το παράδειγμα των φοιτητών ακολουθήσαν και οι μαθητές του Α' Γυμνασίου Αθηνών, οι οποίοι, την 23η Ιουλίου 1863, προχώρησαν στη σύσταση λόκου που αναγνωρίστηκε με απόφαση του αρμοστού της Εθνοφυλακής Αθηνών και ενσωματώθηκε στην Πανεπιστημιακή Φάλαγγα.

Το 1864 διακομίστηκε προορισμό η λειτουργία της Φάλαγγας, καθώς έλασαν συγκαρούσεις στο εσωτερικό της για την εκλογή του νέου διοικητή της, ενώ και το νέο καθεστώς, υπό τον βασιλιά Γεώργιο Α', δεν στάθηκε ιδιαίτερα θετικό απέναντί της. Τον Νοέμβριο του 1866 φοιτητές ζήτησαν με επιστολή τους στον πρόταην την αναδιοργάνωση της Φάλαγγας. Εξηγώντας τους λόγους και την επείγουσα, τόνιζαν ότι δεν καταδέχονταν να μείνουν «ανάλητοι θεατάι» στα όσα συνέβαιναν. Παρ' όλης της ελλείψεως και την απορρομία των καθητητών να στηρίξουν την αναδιοργάνωση προβάλλονταν τον ισχυρισμό περί του ασυμβίβαστου της ιδιότητος της φοιτητή με αυτή του στρατιώτη, η Πανεπιστημιακή Φάλαγγα ανασυστάθηκε, χωρίς όμως να αποκτήσει μια οριστική παρούσα.

Τον Νοέμβριο του 1873, μία ομάδα φοιτητών της Νομικής διατύπωσε εκ νέου το αίτημα της επανασύστασης. Μια σειρά δυναμικών κινητοποιήσεων που εντάσσονταν στο μεγαλοδημοκρατικό κίνημα της εποχής και συνδεόσανταν από το αίτημα για στρατηκική εκπαίδευση οδήγησε στην απόφαση της Συ-

Η υποστηρικτική επιστολή Βικέλα

Ενδιαφέρον τόσο για το ύψος όσο και για το περιεχόμενό της έχει η επιστολή του Δημήτρη Βικέλα προς τον τότε πρόταην του Πανεπιστημίου, σχετικά με τη Φάλαγγα:

*Κύριε Πρόταην,
Οι εν Λονδίνο νέοι Έλληνες ηλεκτρίσθησαν, μαθόντες την γενναίαν και πατριωτικην διαγωγην των φοιτητών του Πανεπιστημίου και την στάσιν αυτών εις τάγμα Εθνοφυλακής. Μην δυνάμενοι δε να συμβιβέσω άλλως του τοιοστού έργου, ηθέλησαν να καταθέσωσι τον οβόλον αυτών εις το στρατιωτικόν του Πανεπιστημίου ταμείον.*

Εγός ολίγην ώρας ενυπόκρινον χείρας προς τοούτο, δι' έρανόν, κατά τον έγκλειστον κατάλογον 264,13 λίρας τας σπολάς πέμψω ήδη προς υμάς.

Αλλά από μέρος απάντων των εν τω καταλόγω εγγραφέντων, παρακαλώ υμάς Κύριε Πρόταην, να διασκόνησιντε προς τους ΚΚεεε φοιτητάς, ότι διά της καθολικής του μικρού τοιοστού ποσού, ουδέν προτιθέμεθα άλλο, ειμή μόνον να ενθυμώμεθα εν εις τους αδελφούς ημών ότι καίτοι μικροί τον αγών της πατριδος χωμάτων διάγοντες, διά της καρδίας όμως αίσιπτε εναντίς αυτών ευσχολογούμεθα.

Αογίζεμαι ευχαίς Κύριε Πρόταην, γενόμενος σήμερον εγγιστός των αισθημάτων της εταεία ελληνικής νεολαίας προς τους μεγαλόδουμους του Πανεπιστημίου φοιτητάς.

Υποσημειώμαί μεθ' άκρας υπολήψεως.
Εν Λονδίνο τη 20 Νοεμβρίου 1862.
Δημ. Βικέλας
Προς τον Κυρ. Π. Παιπαρηγόνησεν του Πρόταην του Πανεπιστημίου. Είς Αθήνας.
Εγκλείεται συνάλλαγμα 264,13/επι Αδ. Μελλά

γκλήτου να συνανέσει στο αίτημα των φοιτητών και να αποστείλει σχετική επιστολή στο Υπουργείο Παιδείας. Η κυβέρνηση απέρριψε το αίτημα και η κρίση κορυφώθηκε με σειρά διαδηλώσεων και συμπλοκών μεταξύ αστυνομίας και φοιτητών. Η περιφορά της παρατεταμένης υπηρεσιακής παρέκκλισης που ακολουθήθηκε και κατά την οποία η Βουλή υποβοηθούσε με μειοψηφία παρούσα βουλευτών τερματισμού με τη επείγουσα που σημειώθηκαν τον Νοέμβριο του 1875, γνωστός ως Σπληνικά, και την πτώση της Κυβερνήσεως Δ. Βούλγαρη. Η νέα κυβέρνηση του Χ. Τρικόπου τον Α. Ελευθέριος Βενιζέλος, τότε πρωθυπουργός και υπουργός Στρατιωτικών, δε απέριπτε το αίτημα της επανασύστασης θέτοντας τέλος στα όνειρα για ένα διακριτό στρατιωτικό σώμα των φοιτητών.

Πίσω από τις γραμμές της Φάλαγγας

Το βραχύβιο ένοπλο σώμα φοιτητών που δημιουργήθηκε τον 19ο αιώνα και συνδέθηκε με το Πανεπιστήμιο και τη Μεγάλη Ιδέα. Οι ιστορικές συνθήκες και οι ευκαιρίες της πολιτικής εξουσίας

Του **Βαγγέλη Καραμανολίδη**
Καθηγητή Θεωρίας και Ιστορίας της Ιστοριογραφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Προέδρου Διοικούσας Επιτροπής Ιστορικού Αρχείου του Ιδρύματος

απέναντι στην οθωνική μοναρχία και τους υποστηρικτές της, ήταν δείγμα ενός πατριωτικού φιλελευθερισμού, ο οποίος ζυμώθηκε στο επαναστατικό κλίμα της αντιοθωνικής εξέγερσης.

Αυτό το κλίμα του αναπτυσσόμενου εθνικισμού αποτυπώθηκε εναργέστερα στο τέλος του 19ου αιώνα και στις αρχές του 20ού, όταν οι φοιτητές στρατεύτηκαν στην ενέκλιση των εθνικών δικαιοδίκων, κάποτε μεμονωμένα, κάποτε συγκροτώντας από κοινού ένοπλα σώματα, όπως στην Κρητική Επανάσταση ή τον Μακεδονικό Αγώνα.

Ο πρώτανας καθητητής της Θεολογικής Γεώργιος Δερόβος σημείωσε στον πρωτανικό του λόγο το 1912-1913 για τους φοιτητές που σκοτώθηκαν στους Βαλκανι-

Η σύσταση της Φάλαγγας, στις αρχές της δεκαετίας του 1860, σηματοδότησε για πρώτη φορά την ανάμειξη των φοιτητών στον δημόσιο βίο ως οργανωμένο και μέλστα ένοπλου σώματος, υπό τις ευλογίες της πολιτικής εξουσίας. Η στρατιωτική εκπαίδευση ενέκυψε τα μεγαλοδημοκρατικά οράματά τους, καθώς έκριζε τους ίδιους πλέον πρωταγωνιστές των έννοιων δημοκρατίας και της οθωνικής επανάστασης. Η στρατιωτική εκπαίδευση ενέκυψε τα μεγαλοδημοκρατικά οράματά τους, καθώς έκριζε τους ίδιους πλέον πρωταγωνιστές των έννοιων δημοκρατίας και της οθωνικής επανάστασης. Η στρατιωτική εκπαίδευση ενέκυψε τα μεγαλοδημοκρατικά οράματά τους, καθώς έκριζε τους ίδιους πλέον πρωταγωνιστές των έννοιων δημοκρατίας και της οθωνικής επανάστασης.

τελοούσαν «το μέλλον της χώρας». Δεν ήταν ένα ελληνικό φαινόμενο. Στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα οι στρατιωτικές ασκήσεις γνώριζαν μεγάλη διάδοση στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα των ευρωπαϊκών κρατών. Η στρατιωτική οργάνωση των φοιτητών, η εισαγωγή των στρατιωτικού τύπου γυμναστικών ασκήσεων και της οπλοακσίας στο Πανεπιστήμιο αποσκοπούσε στη συγκρότηση του πολιτ-στρατιώτη, αποτελούσε μέρος μιας παράδοσης, σύμφωνα με την οποία οι πολίτες όφειλαν να είναι και στρατιώτες ή σινελ στρατιώτες, ώστε να υπερασπιστούν την πατρίδα και το Σύνταγμα. Η Πανεπιστημιακή Φάλαγγα ως μέρος της Εθνοφυλακής αποτελούσε προσητάτη των δικαιωμάτων του λαού

Στο εργαστήριο

Το Εργαστήριο Πολιτικής και Θεωρητικής Ιστορίας και Ιστορίας των Ιδεών (historyofideas.gr) του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης του ΕΚΠΑ, αποτελεί ερευνητικό κέντρο αφιερωμένο στη μελέτη της ιστορίας των πολιτικών, θεσμικών και συνταγματικών ιδεών, με έμφαση στην Έποχή των Επανάστασεων (1775-1848) και ιδίως στην Ελληνική Επανάσταση (1821-1832).

Στόχος του Εργαστηρίου είναι η εις βάθος κατανόηση του τρόπου με τον οποίο πολιτικές, θεσμικές και συνταγματικές ιδέες αναδύθηκαν, εξελίχθηκαν και επηρέασαν τις εξελίξεις στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και διεθνώς, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση της σύγχρονης διακυβέρνησης, του συστήματος του κράτους δικαίου και της φιλελεύθερης δημοκρατίας. Στην έρευνά τους το μέλη του Εργαστηρίου υιοθετούν διεπιστημονικές προσεγγίσεις από την ιστορία των ιδεών, την πολιτική και θεωρητική θεωρία και τη συνταγματική ιστορία, ενώ εξετάζουν την Ελληνική Επανάσταση ως διεθνές πολιτικό γεγονός, τη συγκρότηση των ελληνικών πολιτικών και θεσμικών δομών (1821-1864), τα ρεύματα του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, τις ευρωπαϊκές και ατλαντικές συνταγματικές παραδόσεις, τη σημασία της Αμερικανικής Επανάστασης για την ελληνική συνταγματική σκέψη, καθώς και τον ρόλο του Τύπου, της δημόσιας σφύρας, του φύλου και της φύλης στον επαναστατικό πολιτικό λόγο. Το Εργαστήριο χρηματοδοτείται από το Πανεπιστήμιο Αθηνών και τα ερευνητικά του προγράμματα έχουν υποστηρίξει από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας, το Υπουργείο Παιδείας και την Εθνική Επιτροπή «Ελλάδα 2021», ενώ φιλοδοξεί να λειτουργήσει ως διεθνές φόρουμ επιστημονικού διαλόγου και συνεργασίας για ερευνητριες και ερευνητές που ασχολούνται με την ελληνική και ευρωπαϊκή ιστορία, την πολιτική θεωρία, τον συνταγματισμό και την ιστορία των ιδεών.

Από την έρευνα έως τη γνώση

Η σημαντική προσφορά του Εργαστηρίου Πολιτικής και Θεωρητικής Ιστορίας και Ιστορίας των Ιδεών στην κατανόηση των επαναστάσεων, συμπεριλαμβανομένων αυτών του 1821 - Η εξειδικευμένη βιβλιοθήκη, ο γόνιμος διάλογος, η εξωστρέφεια

Το Αριστέϊον Χατζή

Καθηγήτρια Φιλοσοφίας Δικαίου και Θεωρίας Θεσμών, Διευθύντρια του Εργαστηρίου Πολιτικής και Θεωρητικής Ιστορίας και Ιστορίας των Ιδεών

αρχαϊκή έρευνα, την προσεκτική ανάλυση των προτογόνων πηγών και την ανάλυση των θεσμών. Με βάση τα παραπάνω, αντί να αντιμετωπίζει την ελληνική ιστορία ως αυτάρκτη εθνική αφήγηση, το Εργαστήριο την προσεγγίζει ως πεδίο που διαμορφώθηκε από διακρατικό δίκτυο, ανταγωνιστικές πολιτικές γλώσσες, θεσμικά περάσματα και τη διακίνηση ιδεών. Αυτή η οπτική καθορίζει τόσο την ερευνητική μας ατζέντα όσο και τη στάση μας απέναντι στη μεθοδολογία της ιστορικής έρευνας. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στη σκέψη ιδεών και πρακτικών: στον τρόπο με τον οποίο ένοιους όπως η κυριαρχία, η αντιπροσώπευση, η ελευθερία, η νομιμοποίηση και η εξουσία αφορθώθηκαν, αμφισβητήθηκαν και εφαρμόστηκαν σε συγκεκριμένα ιστορικά πλαίσια.

Βιβλιοθήκη και υποδομές

Χαρακτηριστικό γνώρισμα του Εργαστηρίου είναι η συστηματική επένδυση στη δημιουργία ερευνητικών υποδομών. Το Εργαστήριο διαθέτει εξειδικευμένη βιβλιοθήκη με περισσότερους από 5.000 τόμους, που καλύπτουν την πολιτική θεωρία, την ιστορία των ιδεών, τη νεότερη ελληνική και ευρωπαϊκή ιστορία, τη διπλωματική ιστορία, καθώς και τη μεθοδολογία των κοινωνικών επιστημών. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στη διεθνή βιβλιογραφία και στη συγκριτική προσεχτική, ώστε η ελληνική περίπτωση να

εντάσσεται σε ευρύτερα ερευνητικά κέντρα και διεθνή δίκτυα.

Εξίσου σημαντική είναι η εκτεταμένη ψηφιακή συλλογή αρχαϊκού υλικού, με επίκεντρο την Ελληνική Επανάσταση και τις πρώτες δεκαετίες του νεότερου ελληνικού κράτους. Η συλλογή περιλαμβάνει ψηφιοποιημένα τεκμήρια από αρχαία και βιβλίοφνες του Ηνωμένου Βασιλείου, της Γαλλίας, της Ιταλίας, των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ελλάδας. Το σύνολο υπερβαίνει τις 150.000 ψηφιοποιημένες εικόνες υψηλής ανάλυσης, καθιστώντας τη συλλογή μια από τις σημαντικότερες του είδους της στην Ελλάδα.

Παράλληλα, αναπτύσσονται μεγάλες θεματικές συλλογές πηγών που αφορούν τη διεθνή διάσταση της Ελληνικής Επανάστασης, ιδίως τη βρετανική εμπλοκή. Η συγκρότηση ομίλων διπλωματικών, πολιτικών και ναυτικών τελεγράφων της περιόδου 1821-1832 επέτρεψε τη συστηματική μελέτη της διπλωματίας, των ναυτικών επιχειρήσεων, των μετακινήσεων πληθυσμών και της καθημερινότητας της διοίκησης. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εκπαίδευση νέων ερευνητριών/τών. Όσες/οι εργαζόμενες ερευνητριες που απασχολούνται με τη σύγχρονη ιστορική έρευνα, στην κριτική τη πηγή, στα ψηφιακά εργαλεία και στην συγγραφή επιστημονικών κειμένων.

Ο διαλόγος στα σεμινάρια

Το Εργαστήριο λειτουργεί ως ενεργός ερευνητικός χώρος και όχι ως απλή αποθήκη υλικού. Τα εβδομαδιαία σεμινάρια φέρνουν σε διάλογο μέλη ΔΕΠ, μεταδιδακτορικούς ερευνητές, υποψήφιας διδάκτορας και επισκέπτες ερευνητές. Η ανταλλαγή αυτή καλλιεργεί τη μεθοδολογική αυστηρότητα και τον κριτικό έλεγχο των επιχειρημάτων. Παράλληλα, το Εργαστήριο επιδιώκει τη δημόσια διάδοση της γνώσης. Μέσα από διαλέξεις, συζητήσεις και διαδραστικές δημοσιεύσεις, φιλοδοξεί να συμβάλει στον δημόσιο προβληματισμό για την πολιτική, τους θεσμούς και τις ιδέες, χωρίς εκπτώσεις στην επιστημονική ποιότητα.

Στην κατεύθυνση αυτή διατηρεί ενεργές συνεργασίες με πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα του εξωτερικού. Με τον τρόπο αυτόν, η ελληνική έρευνα παραμένει ανοικτή και παρούσα στον διεθνή επιστημονικό διάλογο.

Το Εργαστήριο Πολιτικής και Θεωρητικής Ιστορίας και Ιστορίας των Ιδεών φιλοδοξεί να λειτουργεί ως μόνιμη ανοικτή επιστημονική υποδομή. Επιδιώκει να συμβάλει ουσιαστικά στην κατανόηση του νεότερου κόσμου και να προσφέρει στους μελλοντικούς ερευνητές τα εργαλεία που απαιτεί η σοβαρή ιστορική έρευνα. Σε αυτό το πνεύμα, καθιερώθηκαν οι ετήσιες διαλέξεις στη μνήμη του Αλέξη Πολίτη (1945-2025), ως υπεθνήσεων ενός προτύπου ερευνητή που δεν περιορίστηκε στη συγγραφή, αλλά επένδυσε στη δημιουργία εργαλείων και κοινοτήτων γνώσης.

Στο μουσείο

Εγκληματολογικό Μουσείο Πανεπιστημίου Αθηνών

Ένα ταξίδι στην ιστορία του εγκλήματος

Στην ιδιαίτερη συλλογή του φορέα περιλαμβάνονται οι ταρχειμένες κεφαλές ληστών των αρχών του 20ού αιώνα, μεταξύ των οποίων και του Γιαγκούλα, βρόχια από απαχνοισθέντες αυτόχειρες και η μοναδική γκλιτσίνα της Ελλάδας

Το Κωνσταντίνου Μωραϊτή

Καθηγητής Δικαστικής Ανθρωπολογίας στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και Διευθυντής του Εγκληματολογικού Μουσείου

↑ Η μοναδική γκλιτσίνα που χρησιμοποιήθηκε στην Ελλάδα με την οποία καταπολεμήσαν 89 άτομα

(1874-1960). Ο καθηγητής Γεωργιάδης, μια πολυτάλαντη προσωπικότητα και μακρόχρονη συλλεκτήρας πημάτων, ήδη από το 1912, έθεσε τις βάσεις για τη δημιουργία του Μουσείου κατά τη διάρκεια της μακράς θητείας του. Το Μουσείο διέφερε από περιπετειώδη πορεία στον αστικό ιστό της Αθήνας, από την οδό Σωκράτους στο παλιό Νερότομο (ήμερα εντεκντήριο του Πανεπιστημίου Αθηνών - Κοσστής Παλαίος) και τελικά, το 1974, στις εγκαταστάσεις της Ιατρικής Σχολής στην περιοχή Γουδί, όπου επανειληπτικά οριστικά το 1992 χάρη στις προσπάθειες των διαδόχων του.

Το Μουσείο περιλαμβάνει περισσότερα από 1.500 αντικείμενα ιστορικής αξίας οργανωμένα σε συλλογές, ανά θεματική ενότητα. Στις συλλογές κροδικαστικού-ανθρωπολογικού ενδιαφέροντος περιλαμβάνονται μια μοιχοπονημένη σφύρα, μοιχοπονημένα ανθρώπινα υπολείμματα και σκελετικό υλικό,

Ιδρύθηκε το 1932

Το Μουσείο ιδρύθηκε το 1932 από τον καθηγητή Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας Ιωάννη Γεωργιάδη

↑ Η ταρχειμένη κεφαλή του ληστήρα Φ. Γιαγκούλα, όπως διατηρείται στο Εγκληματολογικό Μουσείο

εκτίθενται δείγματα εξαρτησιογόνων ουσιών (ναρκωτικές ουσίες) και πιστολιέρα δηλητηριάσεων, αυτοσκευασμένα από κρατούμενους και άλλα σκεύη χριστιανικής. Η συλλογή περιλαμβάνει επίσης αντιφραστήρια και φαρμακευτικές ουσίες από το παλιό εργαστήριο τοξικολογίας του Εργαστηρίου Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας, καθώς και προπλάσματα δηλητηριωδών μαριτάρων για την εκπαίδευση των φοιτητών στην αναγνώριση τους.

Στις συλλογές εγκληματολογικού ενδιαφέροντος περιλαμβάνονται το ανθρωπομετρικό δείγμα του Αλέξανδρου Σανιά, ο οποίος Σολοφόνος τον Βασίλειο Γεώργιο Α' το 1913, η μάσκα (γνωστή ως «παρ-γκούλα», οι οποίες εκτίθενται σε κοινή θέα για παραδειγματισμό μετά τον θάνατό τους. Εξίσου σημαντική είναι η συλλογή τμημάτων δερμάτων με δερματοστίδια (τατουάζ), τα οποία ιστορικά συνέβαλλαν στην ταυτοποίηση των ατόμων και στην εξαγωγή συμπεράσμων για το κοινωνικό περιβάλλον τους. Το Μουσείο διαθέτει επίσης μια σπάνια συλλογή κέρμων προπλασμάτων που φωτοεπιγράφηκαν την περίοδο 1932-1962 από πραγματικά κροδικαστικά περιστατικά για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Επιπροσθέτως, εκτίθενται μια συλλογή βρόχων από απαχνοισθέντες αυτόχειρες και περιστατικά στραγγιλιμωτή, καθώς και φωτογραφικό υλικό από γνωστά εγκλήματα της εποχής.

Στον τομέα της Τοξικολογίας, Η ένα μοναδική γκλιτσίνα Η ένα από τα πιο επιβλητικά εκθέματα του Μουσείου και σκελετικό υλικό της ποινικής δικαιοσύνης που περιλαμβάνονται στο Μουσείο είναι η μοναδική λαιμοκόπη (γκλιτσίνα) που χρησιμοποιήθηκε ποτέ στην Ελλάδα. Η χρήση της ενισχύει το 1833 με πρόταση του Λουδοβίκου Α' της

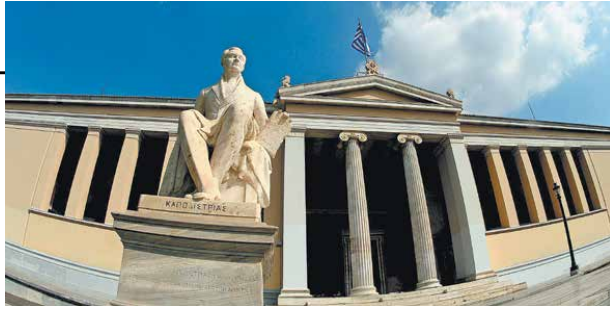
Βαυαρίας επί βασιλείας Όθωνα ως μέσο «ανάθεμα» θανάτου αλλά και εκφοβισμού. Λειτουργήσε αρχικά στην Ακροναυαγία του Ναυπλίου και με αργή καθυστέρηση συνολικά 89 καταδικασμένοι το 1913, οπότε και επανήλθε ο τυφεκισμός ως μέσο εκτέλεσης της θανατικής ποινής.

Ακαδημαϊκή αποστολή

Σήμερα, η αποστολή του Μουσείου παραμένει βαθιά εκπαιδευτική, υποστηρίζοντας το έργο των Πανεπιστημίων της χώρας. Λόγω της ιδιαίτερης της φύσης, λόγω του ότι το Μουσείο δεν είναι ανοικτό στο ευρύ κοινό, αλλά απευθύνεται κυρίως σε φοιτητές των Τμημάτων Ιατρικής, Φαρμακευτικής και Νομικής, σε μετπτυχιακούς φοιτητές με κατεύθυνση την Εγκληματολογία ή άλλο συναφές γνωστικό αντικείμενο, καθώς και σε σπουδαστές των Σχολών της Απολυτοματικής Ακαδημίας. Επισκέπτες μπορούν να πραγματοποιηθούν και από επιστήμονες ή μελετητές με ειδικό ερευνητικό ενδιαφέρον.

Πέρα από τον διδακτικό του ρόλο, το Μουσείο λειτουργεί ως δυναμικός πόλος επιστημονικής έρευνας με διεθνή ακτινοβολία. Ως μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Πανεπιστημιακών Κληρονομιάς (UniverScience), συμμετέχει ενεργά στον διάλογο για τη διακρίση και έρευνα ενισχυμένων πανεπιστημιακών συλλογών.

Η παρουσία του σε διεθνή συνέδρια και η σύνδεσή του με αντίστοιχα μουσεία της Ευρώπης αναδεικνύουν τις συλλογές του ως παγκόσμιο σημείο αναφοράς για την ιστορία των Δικαστικών Επιστημών. Η διεθνής αυτή δικτύωση επιτρέπει την ανταλλαγή τεχνολογίας για τη συντήρηση των εκθεμάτων του, ενώ ταυτόχρονα τοποθετεί το Πανεπιστήμιο Αθηνών μεταξύ των ιδρυμάτων που προστατεύουν και αναδεικνύουν την επιστημονική τους κληρονομιά σύμφωνα με τα σύγχρονα διεθνή πρότυπα. Στους μελλοντικούς στόχους του Μουσείου περιλαμβάνεται η οδήγηση της φυσικής και ψηφιακής πρόσβασης στις συλλογές, η διεύρυνση του κοινού και η ενίσχυση της έρευνας και προστασίας των ιστορικών αυτών κειμηλίων, ώστε αυτός ο σπάνιος επιστημονικός πλούτος να γίνει προσβάσιμος στην ερευνητική κοινότητα διεθνώς.

Φωτογραφία: Eurokiss/Γραφείο Πληθυσμού

Άλμα ποιότητας

Το Πανεπιστήμιο Αθηνών ανέβηκε κατά εκατό θέσεις στη λίστα «Times Higher Education World University Rankings»

Το Κωνσταντίνου Μπουρλετίδη
Προϊσταμένου Υπηρεσίας Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟΔΙΠ) του Πανεπιστημίου Αθηνών

τα στοιχεία της κατάταξης σε συνεχή άνοδο. Πιο συγκεκριμένα μεταξύ των ετών 2018-2026 το Πανεπιστήμιο Αθηνών:

Βελτίωσε τη θέση στον δείκτη «Ερευνητική Ποιότητα» κατά 44%. Βελτίωσε κατά 20% τη θέση στο κριτήριο της διεθνούς διδασκαλίας. Βρίσκεται στο top 10% των πανεπιστημίων παγκοσμίως στη συνεργασία με τον Ιδιωτικό Τομέα.

Κατά τη συγκεκριμένη αξιολόγηση χρησιμοποιούνται βιβλιομετρικά δεδομένα της Elsevier,

τα οποία περιλαμβάνουν 174,9 εκατομμύρια παραπομπές σε 18,7 εκατομμύρια επιστημονικές δημοσιεύσεις (άρθρα, ανακοπήσεις, πρακτικά συνεδρίων, βιβλία και κεφάλαια βιβλίων) από περισσότερα από 28.700 διεθνή επιστημονικά περιοδικά της βάσης Scopus. Λαμβάνονται υπόψη όλες οι δημοσιεύσεις της περιόδου 2020-2024 και οι παραπομπές προς αυτές που πραγματοποιήθηκαν την περίοδο 2020-2025, ώστε να αποτυπωθεί ο βαθμός στον οποίο η έρευνα

Κυριακή 1 Φεβρουαρίου 2026
Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών

κάθε πανεπιστημίου συμβάλλει και διακέεται στη διεθνή επιστημονική κοινότητα, ανεξαρτήτως επιστημονικού πεδίου.

Για τα παραπάνω, ο Πρόεδρος του Πανεπιστημίου, Καθηγητής Γεώργιος Σιάδος, συνεχάρη θερμά όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας για τη συμβολή τους σε αυτή την επιτυχία και τόνισε χαρακτηριστικά ότι «η υψηλή επίδοση του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών αποτελεί ουσιαστική επιβεβαίωση της ποιότητας του ακαδημαϊκού και ερευνητικού έργου». «Η σταθερή ανοδική πορεία του Πανεπιστημίου στις διεθνείς κατατάξεις, που κατατάσσει ως κορυφαίο Πανεπιστήμιο στην Ελλάδα και την ευρύτερη γεωγραφική περιοχή, αντανακλά τη συλλογική προσπάθεια, τη στρατηγική συνέπεια και τη διαρκή προσήλωση μας στην αριστεία» συνέχισε. «Το Πανεπιστήμιο Αθηνών θα συνεχίσει με υπερίσχυση και όραμα να υπηρετεί την επιστήμη, την παιδεία και την κοινωνία, ενισχύοντας περαιτέρω τη διεθνή του παρουσία και την πολύπλευρη προφορά του στην πατρίδα μας» κατέληξε ο κ. Σιάδος.

«Το ΕΚΠΑ στην Πόλη»

Έναν δυναμικό κύκλο επιμορφωτικών, πολιτιστικών και καλλιτεχνικών δράσεων υπό τον τίτλο «Το ΕΚΠΑ στην Πόλη» εγκαινίασε έναν χρόνο νωρίτερα και συνεχίζει ως σήμερα με επιτυχία το Πανεπιστήμιο Αθηνών. Πρόκειται για μια στρατηγική πρωτοβουλία εξωστρέφειας και ουσιαστικής σύνδεσης του Πανεπιστημίου με την πόλη και τους πολίτες της, η οποία υλοποιείται σε στενή συνεργασία με τον Δήμο Αθηναίων, βάσει σχετικού Μνημονίου Συνεργασίας που υπεγράφη τον Φεβρουάριο του 2025.

Η πρωτοβουλία, που θεσμοθετήθηκε κατόπιν πρότασης του εκλεγμένου Μέλους του Συμβουλίου Διοίκησης του Ιδρύματος Καθηγητή **Αχιλλέα Χαλδαίου**, φιλοδοξεί να μετατρέψει το Πανεπιστήμιο σε έναν ανοικτό, ζωντανό κόμβο γνώσης, διαλόγου και

πολιτισμού, αναδεικνύοντας τον ρόλο του ως θεσμικού πυλώνα της δημόσιας ζωής της Αθήνας. Μέσα σε λιγότερο από δύο χρόνια έχουν πραγματοποιηθεί δεκάδες εκδηλώσεις, με αβρόδα συμμετοχή τόσο των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας όσο και των πολιτών της Αθήνας. Οι δράσεις δε, καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεματικών, από την επιστήμη και τη φιλοσοφία έως τη μουσική, τη λογοτεχνία και τις εικαστικές τέχνες.

Ιδιαίτερη θέση για την πόλη των Αθηνών κατέχουν οι επετειακές εκδηλώσεις, όπως ο εορτασμός της Παγκόσμιας Ημέρας Ποίησης με τον θεσμό του «Μαραθωνίου Ποιητών», της Παγκόσμιας Ημέρας Μουσικής, της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος και της Παγκόσμιας Ημέρας Φιλοσοφίας.

Στον πυρήνα του κύκλου δράσεων βρίσκονται όμως και θεματικές ενότητες υψηλού πνευ-

ματικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος, όπως η σειρά «Ποίηση: Το Αρνιτικό της Σιωπής», με αφιερώματα σε σημαντικές μορφές της σύγχρονης ελληνικής και διεθνούς ποίησης, καθώς και η ενότητα «Λόγος και Γνώση στην Πόλη του 21ου αιώνα», που φιλοξένησε διακεκριμένους στοχαστές και πανεπιστημιακούς, συμβάλλοντας στον δημόσιο διάλογο για τα κρίσιμα ζητήματα της εποχής μας.

Εκχωριστό αποτέλεσμα άφησε η σειρά επιμορφωτικών διαλέξεων, στις οποίες συμμετείχαν εξεχόντα μέλη του Πανεπιστημίου Αθηνών αλλά και θεσμικοί εκπρόσωποι της πόλης, ενώ ολοκληρώθηκαν με επιτυχία μεγάλες μουσικές εκδηλώσεις, όπως τα αφιερώματα για τα 100 χρόνια από τη γέννηση των **Μίκη Θεοδωράκη** και **Μάνου Χατζιδάκι**, που ανέδειξαν τη σύνδεση της ακαδημαϊκής κοινότητας με την πολιτιστική κληρονομιά της χώρας.

Η Παγκόσμια Ημέρα Φιλοσοφίας

Ιδιαίτερη μνεία αξίζει στον πρώτο επίσημο εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Φιλοσοφίας στην ιστορία του Πανεπιστημίου Αθηνών που πραγματοποιήθηκε στα τέλη του φθινοπώρου του 2025 στην κατάμεστη Μεγάλη Αίθουσα του Πανεπιστημίου.

Κεντρικός ομιλητής της εκδήλωσης ήταν ο Καθηγητής Πολιτικής Φιλοσοφίας του Harvard University Μάικλ Σαντέλ, ένας από τους σημαντικότερους σύγχρονους στοχαστές. Στην ομιλία του με τίτλο «In Search of the Common Good», ο Μ. Σαντέλ ανέδειξε τις προκλήσεις της σύγχρονης δημοκρατίας, εστιάζοντας στην «τυραννία της αδιοκρατίας» και στις κοινωνικές ανισότητες που αυτή παράγει, προτείνοντας την επαναβεβαίωση του δημόσιου βίου γύρω από 'έννεια του κοινού αγαθού.

Εκατό θέσεις ανέβηκε φέτος το Πανεπιστήμιο Αθηνών στην περίφημη κατάταξη του Οργανισμού Times Higher Education του Elsevier. Ο Οργανισμός δημοσίευσε πρόσφατα τα αποτελέσματα της παγκόσμιας κατάταξης Times Higher Education World University Rankings για το έτος 2025-2026. Η εν λόγω κατάταξη μαζί την αντίστοιχη της QS World University Rankings και το Academic Ranking of World Universities (γνωστή ως Λίστα της Zanköns), θεωρούνται οι 3 κατατάξεις με τη μεγαλύτερη απήχηση και εγκυρότητα διεθνώς. Στη φετινή κατάταξη μάλιστα συμμετέχουν πάνω από 2.191 πανεπιστήμια από 115 χώρες.

Έτσι, με βάση τα αποτελέσματα το Πανεπιστήμιο Αθηνών ανέβηκε κατά 100 θέσεις σε σχέση με την περσινή κατάταξη ευρισκόμενο πλέον στις θέσεις 401-500 παγκοσμίως και στην 1η θέση μεταξύ των 24 ελληνικών και κυπριακών πανεπιστημίων που συμπεριλαμβάνονται στη λίστα.

Το συγκεκριμένο αποτέλεσμα συνιστά μια πολύ σημαντική επιτυχία και διάκριση του Ιδρύματος, το οποίο βρίσκεται όπως βλέπουμε

Άφιξη από την εκδήλωση του ΕΚΠΑ τον περασμένο Δεκέμβριο για το 100 χρόνια από τη γέννηση του Μάνου Χατζιδάκι